

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Marek Švrkala

**Reflexe letu prvního československého
kosmonauta Vladimíra Remka do vesmíru v
dobových periodikách**

Bakalářská práce

Praha 2011

Autor práce: **Marek Švrkala**

Vedoucí práce: **PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2011**

Bibliografický záznam

ŠVRKALA, Marek. *Reflexe letu prvního československého kosmonauta Vladimíra Remka do vesmíru v dobových periodikách*. Praha: Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd. Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky, 2011 72 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Petr Bednařík, Ph.D.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je objasnit, jak české dobová periodika (Rudé právo, Mladá fronta, Svět v obrazech) informovala o letu prvního československého kosmonauta Vladimíra Remka do vesmíru a zda jej využila k propagandě komunistického režimu. Práce se zaměřuje na příspěvky zabývající se kosmonautikou a zejména letem Vladimíra Remka týden před samotným startem kosmické rakety v březnu roku 1978, pokrývá jeho průběh a úspěšný návrat na Zemi. Analýza pokračuje až do triumfálního návratu kosmonauta do Československa a oslav Prvního máje, kterých se delegace kosmonautů účastnila.

Práce zjišťuje, jaký obraz si pomocí vybraného dobového československého tisku vytvořil běžný československý občan, a jakou měrou se tato představa lišila od objektivního vylíčení historických událostí, které nastiňují pomocí knih a odborných příspěvků. Předpokládám, že zmíněná periodika byla nucena kosmonautův let využít k propagandě komunistické ideologie a spolupráce Československa se Sovětským svazem. Snažím se zjistit, do jaké míry bylo pokrytí události seriózní a jakým způsobem bylo využito k propagandě vládnoucího režimu.

Abstract

The objective of these bachelor thesis is to describe how the three Czechoslovak contemporary periodicals reported about the flight of first Czechoslovak spaceman Vladimir Remek and if the media did use this event for propaganda of communism regime. Thesis focus on posts about cosmonautics and especially Remek's flight in period which covers one week before start of spaceship Sojuz 28 in March 1978, it also covers course of the flight and return of the ship to the Earth. Analysis continues to triumphal return to Czechoslovakia and First of May celebrations, which delegation of cosmonauts attended.

Bachelor thesis find out which image the common Czechoslovak citizen has made with chosen contemporary Czechoslovak press and how much was this image different from objective description which I found in books and in special articles. I suppose that mentioned periodicals have to use cosmonaut's flight for propagandist campaign of communist ideology and cooperation between Czechoslovakia and Soviet Union. I tried to discover which instrument media use to accomplish subjective description of events.

Klíčová slova

Vladimír Remek, Československo, kosmonautika, mediální obraz, komunistická propaganda, obsahová analýza, Rudé právo, Mladá fronta, Svět v obrazech

Keywords

Vladimír Remek, Czechoslovakia, cosmonautics, medial image, communist propaganda, content analysis, Rudé právo, Mladá fronta, Svět v obrazech

Rozsah práce: 130 154 znaků s mezerami bez abstraktu, příloh a seznamu literatury

Prohlášení

- Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
- Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
- Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Marek Švrkala

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval konzultantovi Petru Bednaříkovi za rady a připomínky při psaní práce a za skvělé přednášky z dějin médií, které podnítily můj zájem o soudobou historii. Poděkování patří také Anně Neděľčevové za podporu a optimismus, jímž mě v době psaní zahrnovala.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky
Projekt bakalářské práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky UK FSV Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT:	
Příjmení a jméno diplomanta: Švrkala Marek	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomanta: 2007	
E-mail diplomanta: marrak@centrum.cz	
Studijní program/studijní obor: Žurnalistika	
Předpokládaný název práce v češtině: Reflexe letu prvního československého kosmonauta Vladimíra Remka do vesmíru v dobových denících	
Předpokládaný název práce v angličtině: Flight of First Czechoslovak Space-man Vladimir Remek and its Reflection in Czech Period Newspapers	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok – vzor: ZS 2012): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí, tedy teze schválené v LS 2010/2011 umožňují obhajovat práci nejdříve v LS 2011/2012) LS 2010	
Jedná se o téma (zakřížkujte platnou odpověď): navrhované studentem ☐ z nabídky IKSŽ ☐ Příjmení a jméno pedagoga, který téma vypsál: PhDr. Bednařík Petr, Ph.D.	
Pedagog, s nímž byly teze konzultovány (příjmení, jméno, pracoviště – vzor: Bednářová, Petra, KŽ IKSŽ UK FSV): PhDr. Bednařík, Petr, Ph.D., KMS IKSŽ UK FSV	
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Vladimír Remek se v roce 1978 stal prvním člověkem ve vesmíru mimo USA a Sovětský Svaz. „Vesmírné závody“ byly v období studené války využívány k propagandě. V bakalářské práci bych rád zjistil, jak byl let Vladimíra Remka prezentován ve dvou různých českých celostátních denících (Rudé právo a Mladá fronta) a v týdeníku Svět v obrazech. Zaměřím se na to, do jaké míry bylo zpravodajství seriózní a do jaké míry bylo využito k propagandě režimu. Dále bych rád s ohledem na současnou i dobovou odbornou literaturu přiblížil okolnosti, které k letu vedly, důvody výběru právě našeho kosmonauta Vladimíra Remka a podíl našich vědců na programu Interkosmos.	
Zdůvodnění výběru tématu práce, včetně stručného popisu řešení nejvýznamnějších otázek vztahujících se k tématu v odborné literatuře oboru (rozsah max. 1000 znaků): Důvodem pro zvolení tohoto tématu je můj zájem o novodobou historii, kosmonautiku a propagandistickou roli médií v období studené války. Téma tyto požadavky splňuje. Navíc dosud nebylo zpracováno, takže by má práce mohla být i jistým přínosem.	

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

2. Let kosmonauta Vladimíra Remka a jeho okolnosti - teoretická část práce, zaměří se na historické předpoklady, které vedly k letu V. Remka, i na jeho osobnost a soudobé dějiny

2.1. Kosmonautika 70. let

2.2. Vladimír Remek

3. Mediální obraz letu V. Remka v jednotlivých denících - analytická část práce, analyzuje jednotlivá periodika a jejich pokrytí události

3.1. Rudé právo

3.1.1. Shrnutí

3.2. Mladá fronta

3.2.1. Shrnutí

3.3. Svět v obrazech

3.3.1. Shrnutí

4.4. Celkové shrnutí a porovnání všech periodik

5. Závěr

6. Resumé

7. Summary

8. Seznam literatury

9. Seznam příloh

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období, za které bude analyzován) a **postup (technika) při jeho zpracování:**

Rudé právo 23. února 1978 - 2. květen 1978

Mladá fronta 23. února 1978 - 2. květen 1978

Svět v obrazech 23. února 1978 - 8. květen 1978

Dva deníky a jeden týdeník byly vybrány jako tři celostátní periodika. Rudé právo bylo ústředním listem KSČ a tedy hlavním periodikem v zemi. Mladá fronta byla listem Československého svazu mládeže. Je pravděpodobné, že Remkův let bude vyzdvihován i jako úspěch mladého člověka – komunisty. Svět v obrazech práci obohatí o pohled populárního týdeníku, který klade důraz také na fotografii.

Období analýzy periodik pokrývá týden před událostí, samotný let a také návrat V. Remka do vlasti na konci dubna a následné oslavy prvního máje, na kterých byl kosmonaut také veleben.

Z jednotlivých periodik vyberu články týkající se dané události. Jejich obsah pak analyzuji. Srovnám prostor, který v jednotlivých periodikách událost dostala, a zhodnotím její zpracování. Zaměřím se na to, do jaké míry byly texty pro čtenáře přínosné a do jaké míry sloužily pouze jako propaganda režimu. Úlohu jednotlivých periodik pak vzájemně porovnám a shrnu. Popis událostí srovnám také s odbornou literaturou,

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

GUBAREV, Aleksej Aleksandrovič, REMEK, Vladimír, Splněné naděje. Praha :

Panorama, 1979. 201 s.

Titul od samotných kosmonautů popisuje let kosmické lodi Sojuz 28 do vesmíru. Přináší spoustu faktických údajů vhodných pro teoretickou část práce. Může přispět k lepšímu pochopení obou osobností a jejich života.

PACNER, Karel, REBROV, Michail Fedorovič, DUFEK, Otto, . Devět dnů kosmických : Vyprávění o letu první mezinárodní kosmické posádky a o podílu Československa na výzkumu vesmíru. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1978. 195 s. Kniha od známého popularizátora vědy popisuje let Vladimíra Remka do vesmíru. Je psána populárně naučnou formou. Přesto je velmi kvalitní a pro obsah práce a zejména její teoretickou část bude přínosem.

PACNER, Karel, Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Souboj o stanice 2., přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. 428 s.

Titul přináší mnoho informací o nejznámějších kosmonautech. Autor neopomíná ani život Vladimíra Remka, který díky přepracovanému aktuálnímu vydání není zatížen dobovou ideologií.

PACNER, Karel, VÍTEK, Antonín. Půlstoletí kosmonautiky : kroky, skoky a pády na cestě do vesmíru. Praha : Epoque, 2008. 471 s.

Publikace přináší poznatky o kosmonautice včetně letu Vladimíra Remka, které nejsou zatíženy dobovou ideologií. Pro práci a zejména její teoretickou část tak mohou být velmi přínosné.

REMEK, Vladimír, Pod námi planeta Země. 2. rozš. vyd. Praha : Naše vojsko, 1982. 281 s.

Titul přímo od samotného kosmonauta. Popis jeho cesty a zážitků bude přínosný pro teoretickou část práce, pro pochopení kosmonauta a jeho životní osudy.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Vesmírný závod jako propaganda během studené války [rukopis] / Anna Kopečná ; vedoucí práce Karel Svoboda ; oponent práce Michal Reiman, Bakalářská práce, Praha : Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd. Institut mezinárodních studií, 2008

Datum / Podpis studenta

.....

Obsah

OBSAH	1
ÚVOD	2
1. PŘEDPOKLADY LETU VLADIMÍRA REMKA DO KOSMU	3
1.1 ROZVOJ KOSMONAUTIKY A JEJÍ VÝVOJ V SEDMDESÁTÝCH LETECH.....	5
1.2 ČESKOSLOVENSKÝ KOSMICKÝ VÝZKUM, PROGRAM INTERKOSMOS.....	8
1.3 ČESKOSLOVENSKO-SOVĚTSKÉ VZTAHY V ŠEDESÁTÝCH A SEDMDESÁTÝCH LETECH 20. STOLETÍ.....	9
2. LET VLADIMÍRA REMKA DO KOSMU	10
2.1. SEZNÁMENÍ S VLADIMÍREM REMKEM.....	10
2.2 PŘÍPRAVY LETU A VÝBĚR KANDIDÁTŮ.....	12
2.3 PRŮBĚH LETU.....	13
3. MEDIÁLNÍ OBRAZ LETU V. REMKA V JEDNOTLIVÝCH PERIODIKÁCH	15
3.1 RUDÉ PŘÁVO.....	15
3.1.1 Mediální obraz letu V. Remka v Rudém právu.....	16
3.1.2 Shrnutí mediálního obrazu letu V. Remka v Rudém právu.....	32
3.2 MLADÁ FRONTA.....	33
3.2.1 Mediální obraz letu V. Remka v Mladé frontě.....	34
3.2.2 Shrnutí mediálního obrazu letu V. Remka v Mladé frontě.....	44
3.3 SVĚT V OBRAZECH	45
3.3.1 Mediální obraz letu V. Remka ve Světu v obrazech.....	45
3.3.2 Shrnutí mediálního obrazu letu V. Remka ve Světu v obrazech.....	50
ZÁVĚR	50
SUMMARY	52
POUŽITÁ LITERATURA	53
SEZNAM PŘÍLOH	58
PŘÍLOHY	58

Úvod

Téma své bakalářské práce jsem si vybral proto, že mě odmala zajímá kosmonautika a vše co je spojené s pro nás tak vzdáleným vesmírem. Na vysoké škole jsem se začal výrazněji zajímat o média a jejich roli v ovlivňování veřejného mínění. Právě let Vladimíra Remka, který se v roce 1978 jako první občan jiné země než Sovětského svazu a Spojených států amerických podíval na planetu Zemi z vesmíru, byl pro tehdejší komunistický režim ideální příležitostí k propagandistickému využití celé akce. Zajímám se také o novodobou historii, a tak se pro mě let v pořadí 87. světového kosmonauta stal námětem k bakalářské práci.

Ve své práci budu čerpat z dobových periodik, která vyšla ve sledovaném období. To zahrnuje 23. únor 1978 (týden před samotným letem posádky) až 2. květen 1978, čímž pokrývá také návrat Vladimíra Remka do vlasti 27. dubna a následné velkolepé oslavy Prvního máje, jichž se výprava kosmonautů zúčastnila. Pro analýzu jsem zvolil *Rudé právo*, jako ústřední list Komunistické strany Československa, *Mladou frontu*, jako deník Socialistického svazu mládeže a dále týdeník *Svět v obrazech*. V jeho případě jsem byl nucen analyzované období rozšířit až do 12. května, neboť v původně stanoveném termínu vzhledem k uzávěrce týdeníku ještě nevyšly články o cestě kosmonautů po Československu a prvomájových oslavách.

Vedle periodik využívám literaturu a odborné články. Pro teoretickou část práce pro mě bylo nejdůležitější dílo Karla Pacnera, jenž se kosmonautikou zabýval již v tisku v 70. letech minulého století. Kromě mnoha článků o dané problematice připravil několik knižních publikací. Nejpřínosnější pro teoretickou část práce byla nově zrevidovaná verze druhého dílu knihy Kolumbové vesmíru, kde autor události hodnotí s odstupem a odbornou formou. Velmi přínosný byl rovněž seriál portálu *Technet.cz*, na němž se spolu s Pacnerem podílel Antonín Vítek, další odborník na kosmonautiku. Dobové knihy od samotných kosmonautů byly psány spíše populárně naučnou formou a citlivým tématům se vyhýbají. Proto jsem je nakonec využil pouze okrajově pro doplnění některých údajů.

V následující kapitole práce se budu věnovat důležitým událostem, které letu předcházely. Nejprve nastíním důvody, jaké měl Sovětský svaz k výběru právě našeho kosmonauta. Popíšu tedy tehdejší mezinárodní situaci a vývoj československo-sovětských vztahů. Dále se budu krátce zabývat historií kosmonautiky a zejména programem spolupráce socialistických zemí Interkosmos, v rámci kterého Remek letěl,

a podílu československých vědců na něm. Poté přiblížím osobnost Vladimíra Remka a nastíním důvody, které přispěly k tomu, že do vesmíru letěl právě on. Popíši také samotný let a přípravy na něj. Před analýzou periodik ještě stručně charakterizuji vybrané deníky – *Rudé právo*, *Mladou frontu* a obrazový týdeník *Svět v obrazech*.

Poté se již budu věnovat přímo obsahové analýze zmíněných médií, přičemž se zaměřím zejména na období samotného letu a návratu V. Remka do vlasti. Upozorním na jasné příklady propagandy komunismu, poukážu na charakteristické rysy článků a na ideologické působení. Charakteristické znaky textů demonstruji citacemi. Vše pak celkově zhodnotím.

Cílem mé bakalářské práce je pomocí analýzy vybraných článků zjistit, do jaké míry bylo zpravodajství dobových periodik seriózní a pro čtenáře přínosné a do jaké míry bylo pouze využito k propagandě¹ tehdejšího vládnoucího komunistického režimu a spolupráce Československa se Sovětským svazem.

1. Předpoklady letu Vladimíra Remka do kosmu

Vladimír Remek v roce 1978 do vesmíru vyletěl jako první občan jiné země než Sovětského svazu nebo Spojených států amerických. Čechoslovák odstartoval v rámci programu Interkosmos, jenž sdružoval socialistické země při kosmickém výzkumu. Sověti v první fázi nabídli let Československu, NDR a Polsku. O tom, v jakém pořadí zástupci jednotlivých zemí vyletí, se rozhodovalo v Sovětském svazu. Oficiální důvody výběru dodnes nejsou známy.

Vše se tehdy vysvětlovalo hlavně účastí československých vědců na programu Interkosmos. To nyní zpětně zdůrazňuje i sám Remek. „*Velmi důležité tehdy bylo, že Československo tradičně patřilo k nejsilnějším partnerům v kosmickém programu Interkosmos, ale také i jinde ve světě. Naši vědci pracovali ve výboru OSN*

¹ Pojem propaganda se užívá pro označení záměrného pokusu jednotlivce či skupiny prostřednictvím dlouhodobého působení vytvářet, kontrolovat nebo měnit hodnoty, postoje a chování druhých jednotlivců či skupin, a to v souladu se záměry tvůrce propagandistického sdělení. P. využívá zejména masové sdělovací prostředky, i když působí i na rovině interpersonální komunikace (agitace, p. činem). Teoretické práce o p. zmiňují téměř nekonečné množství definic p. vzájemně se lišících mírou obecnosti a precizností odlišení propagandistické (manipulativní) komunikace od těch typů komunikace, které rovněž utvářejí recipientovy postoje a chování, avšak nejsou obecně považovány za propagandistické (vzdělávání, náboženství, legislativní normy, expertní doporučení atd.). - ŠIMŮNEK, Michal. Válečná propaganda. *Revue pro média* [online]. 2001, 2, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Heslar/valecna_propaganda.htm>.

*pro kosmonautiku a na dalších důležitých místech. V neposlední řadě si myslím, že jsme asi nebyli nejhorší mezi těmi, kteří se také k letu do vesmíru připravovali.*²

Svou roli nepochybně sehrály také politické důvody. Jednu z teorií nabídl polský generál Wojciech Jaruzelski v rozhovoru pro časopis *Dějiny a současnost*: „*Neoficiálně jsem se dověděl, že Brežněv už dřív slíbil prvního kosmonauta Husákovi jako určitý lék za intervenční syndrom*³, *kteřý byl pro Čechy potupný a bolestný.*“⁴

Hlavní důvody našel v politice i přední český znalec kosmonautiky Antonín Vítek z Akademie věd ČR: „*Politika v rozhodování určitě převládala. Experimenty připravené našimi vědci pro Vladimíra Remka, které pak uskutečnil ve vesmíru, byly jednoznačně na světové úrovni. Ale to samo o sobě nestačilo. Když tedy Sověti vybrali Čechoslováka jako prvního, koho s sebou vezmou do vesmíru, byla to vlastně i úlitba, která měla našim lidem říct, podívejte, jak je výhodné, že jste součástí socialistického tábora.*“⁵

Dodnes se také spekuluje, proč byl z československých adeptů vybrán právě Remek. Kolem jeho výběru koluje mnoho dohadů. Například se spekulovalo, že Vladimír Remek letěl proto, že jeho otec byl Slovák a matka Češka, takže byl vlastně autentický Čechoslovák. Mnozí zase v jeho výběru hledali jistou protekci, neboť Remkův otec byl generál letectva.

Remkovým náhradníkem byl Oldřich Pelčák, z toho, že nebyl vybrán, byl pochopitelně zklamán. Díky své vojenské povaze ale vše přešel snáze: „*Samozřejmě, že to přijde líto. Ale jsme vojáci, řekneme provedu a život jde dál.*“⁶

V práci se tedy zaměřím jak na dějinné a politické souvislosti předcházející letu, tak na odborné předpoklady letu, a krátce je přiblížím. Představím také samotného Vladimíra Remka.

² GÁLIS, Radek. Remek: Do vesmíru jsem letěl společně se Švejkmem. *Deník.cz* [online]. 27.9.2008, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://www.denik.cz/z_domova/remek_svejkm20080927.html>.

³ Intervenčním syndromem Jaruzelski myslí reakci Čechoslováků na invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa v srpnu 1968 a období takzvané normalizace

⁴ TUČEK, Josef. O vstupu Československa do vesmíru rozhodovala politika. *Aktuálně.cz* [online]. 29.2.2008, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/veda/clanek.phtml?id=522721>>.

⁵ tamtéž

⁶ ANTOŠ, Jakub. *Aktuálně.cz* [online]. 5.3.2008 [cit. 2011-05-10]. Pelčák: Raketa se neřídí, sedíte jako puk a čekáte. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/rozhovory/clanek.phtml?id=523091>>.

1.1 Rozvoj kosmonautiky a její vývoj v sedmdesátých letech

V říjnu roku 1957 vypustil Sovětský svaz první umělou družici Země – Sputnik. Tím odstartovala nová etapa v dějinách lidstva – člověk začal pronikat do vesmíru. Výzkum probíhal hlavně ve dvou zneprátelených mocnostech – v Sovětském svazu a ve Spojených státech amerických. Pro obě velmoci byla kosmonautika otázkou prestiže, touha překonat toho druhého vedla k rychlému rozvoji technologií. Vesmír byl jedním z bojišť studené války.⁷

Zpočátku měli náskok Sověti, v listopadu roku 1957 dostali jako první do vesmíru živého tvora ze Země – psa Lajku. Člověk se na Zemi z vesmíru podíval až v roce 1961, kdy rovněž v sovětské družici vylétl Jurij Gagarin. Další velký úspěch si připsaly Spojené státy. V roce 1969 vyslaly první lidskou posádku na Měsíc. Mise Apollo 11 pod vedením Neila Armstronga na Měsíci úspěšně přistála.

V létě roku 1975 došlo ke zdánlivému sblížení obou mocností. Na oběžné dráze se setkaly lodě Apollo a Sojuz. Členové obou posádek se vzájemně navštěvovali a proklamovali přátelství. Šlo o formální krok k ukončení vesmírných závodů.⁸ Přestože obě strany uvažovaly o pokračování spolupráce, nedošlo k ní. Američané totiž prostřednictvím svých tajných služeb zjistili, že sovětští odborníci a kosmonauti využili návštěvy amerických kosmických středisek a laboratoří ke sbírání informací o moderní technice, aby je mohli kopírovat zejména pro vojenské účely.⁹

Jakékoli další sblížování východního a západního bloku bylo nemyslitelné. Sověti tak potřebovali světu ukázat vlídnější tvář. Zahájili tedy propagandistickou kampaň.¹⁰ V rámci programu Interkosmos nabídli nejprve Československu, NDR a Polsku možnost vyslat do vesmíru svého kosmonauta. Prvním člověkem ve vesmíru mimo SSSR a USA se v roce 1978 stal Vladimír Remek, ještě tentýž rok jej následovali kosmonauti Polska a NDR. V následujících letech se do kosmu vydali i zástupci dalších zemí spřátelených se SSSR.

⁷ Dlouhodobý globální konflikt mezi komunistickými a demokratickými státy po 2. světové válce až do zhroutení komunismu (jako ideologie i systému) koncem 80. let In -red-. *Encyklopedie CoJeCo* [online]. 14.3.2000, 28.6.2007 [cit. 2011-05-09]. Studená válka. Dostupné z WWW: <http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=91996&s_lang=2&title=studenavalka>.

⁸ Závody v dobývání vesmíru – tímto termínem se nazývá soupeření SSSR a USA v dobývání vesmíru

⁹ PACNER, Karel, Osmdesátý sedmý. In *Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Soubor o stanice 2.*, přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. Kapitola 7. s. 197.

¹⁰ VÍTEK, Antonín; PACNER, Karel. Češi se v kosmu neztratili. Exkluzivní seriál o dobývání vesmíru. *Technet.cz*[online]. 28.10. 2007, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://technet.idnes.cz/cesi-se-v-kosmu-neztratili-exkluzivni-serial-o-dobyvani-vesmiru-pxu-tec-vesmir.asp?c=A071127_160218_tec-vesmir_vse>.

1.2 Československý kosmický výzkum, program Interkosmos

Amatérští i profesionální astronomové v Československu se do výzkumu vesmíru zapojili ihned po vypuštění první sovětské družice Sputnik 4. října 1957, kdy zachycovali rádiové signály umělých kosmických těles a fotografovali jejich přelety.¹¹

Tato práce měla v počátcích kosmického výzkumu velký význam, podíleli se na ní nadšenci z celého světa. Odborníci pak zprávy o pozorováních porovnávali s plánovanými dráhami a díky tomu mohli družice na oběžné dráhy navádět přesněji.

Českoslovenští vědci zaznamenali i konkrétní vědecké úspěchy. Profesor Emil Buchar z Českého vysokého učení technického na základě sledování změn elementů dráhy Sputniku 2 dokázal určit matematickou metodu, jak z časových změn parametrů dráhy družice stanovit velikost zploštění Země. Tento vědec také navrhl metodiku měření vzdáleností mezi kontinenty pomocí družic. Dnes je běžnou pomůckou geodetů.¹²

Významná skupina našich odborníků se soustředila kolem ondřejovské observatoře Astronomického ústavu Československé akademie věd. Dr. Ladislav Sehnal spočítal, že na stabilitu geostacionárních drah má vliv kromě přitažlivosti Země i gravitace Měsíce. V Ondřejově působila rovněž skupina astronomů, která se zabývala vysokou atmosférou Země a luminiscencí Měsíce. Tým vedený docentem Františkem Linkem objevil zhruba 100 km nad planetou podivuhodnou vrstvu pohlcující světlo. Pás složený z mikrometeoroidů a kosmického prachu byl později nazván vysoká absorbující vrstva.¹³

V roce 1960 Rudolf Pešek (aerodynamik z Českého vysokého učení technického) zorganizoval na zámku ČSAV v Liblicích konferenci o kosmonautice. Té se účastnili i někteří sovětské vědci. Pešek se také stal čelním funkcionářem Mezinárodní astronautické federace a Mezinárodní astronautické akademie. Podílel se

¹¹ VÍTEK, Antonín; PACNER, Karel. Češi se v kosmu neztratili. Exkluzivní seriál o dobývání vesmíru. *Technet.cz*[online]. 28.10. 2007, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://technet.idnes.cz/cesi-se-v-kosmu-neztratili-exkluzivni-serial-o-dobyvani-vesmiru-pxu-tec-vesmir.asp?c=A071127_160218_tec-vesmir_vse>.

¹² PACNER, Karel; VÍTEK, Antonín. *Půlstoletí kosmonautiky : kroky, skoky a pády na cestě do vesmíru*. Praha. [s.l.] : Epoque, 2008. Češi v kosmu, s. 239.

¹³ VÍTEK, Antonín; PACNER, Karel. Češi se v kosmu neztratili. Exkluzivní seriál o dobývání vesmíru. *Technet.cz*[online]. 28.10. 2007, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://technet.idnes.cz/cesi-se-v-kosmu-neztratili-exkluzivni-serial-o-dobyvani-vesmiru-pxu-tec-vesmir.asp?c=A071127_160218_tec-vesmir_vse>.

na organizaci mezinárodní výměny informací o možnostech zachycování signálů mimozemských civilizací.¹⁴

Kosmický výzkum se na začátku šedesátých let postupně začal přesouvat převážně přímo na družice a meziplanetární sondy, kde pro něj logicky byly nejlepší podmínky. Českoslovenští vědci se tak obávali, že pokud rychle nezískají přístup přímo na družice, jejich práce beznadějně zaostane. Sovětský svaz ale zprvu neměl o spolupráci zájem, družice považoval za přísně tajné vojenské záležitosti. Mnohem otevřenější byla vědecká střediska v západních zemích, s nimi ale pokus o spolupráci vlivní komunističtí funkcionáři rychle přerušili z politických důvodů.¹⁵

V roce 1965 se Sovětský svaz rozhodl založit mezinárodní program spolupráce socialistických zemí ve výzkumu vesmíru (Interkosmos) a odborníkům ze spřízněných zemí nabídl účast. Ti nabídku přes to, že se někteří vědci obávali nadřazeného přístupu některých sovětských kolegů, vděčně přijali.¹⁶ Jiná možnost, jak se dostat do vesmíru, totiž v tehdejší době neexistovala. V listopadu 1965 se v Moskvě na konferenci o možnostech spolupráce ve výzkumu a využití kosmu sešli zástupci Bulharska, Československa, Kuby, Maďarska, Mongolska, NDR, Polska, Rumunska a SSSR. Československou delegaci zastupoval akademik Jaroslav Kožešník, pozdější předseda ČSAV, který se v dubnu 1966 stal předsedou Československé komise pro spolupráci ve výzkumu a využití kosmického prostoru.¹⁷

Dočasná úmluva o spolupráci byla podepsána v červnu 1968, program se opíral o čtyři hlavní pracovní skupiny (kosmická fyzika, kosmická meteorologie, kosmické spoje, kosmické lékařství a biologie), od této doby se každoročně uskutečňovaly porady zástupců programu Interkosmos. V roce 1975 k nim přibyla ještě pátá pracovní skupina zabývající se snímkováním povrchu Země z vesmíru.

V roce 1976 podepsali vládní zmocněnci dohody o spolupráci v oblasti kosmonautiky, které zahrnuly rovněž lety kosmonautů na sovětských kosmických lodích a stanicích. Již v prosinci tohoto roku zahájili v Gagarinové středisku pro přípravu kosmonautů výcvik kandidáti z ČSSR, Polska a NDR, z každé země vždy dva stíhací piloti.

Jako první nakonec 2. března 1978 vyletěl Vladimír Remek, zástupce Československa, v témže roce jej ještě následovali reprezentanti Polska a NDR.

¹⁴ tamtéž

¹⁵ tamtéž

¹⁶ tamtéž

¹⁷ PACNER, Karel; REBROV, Michail; DUFEK, Otto. *Devět dnů kosmických*. Praha: Mladá fronta, 1978. Interkosmos - organizace a výsledky, s. 188.

V dalších letech pak přišla řada i na kosmonauty z dalších spřátelených zemí – z Bulharska, Kuby, Maďarska, Mongolska a Rumunska a Vietnamu. Na tom, že byl první právě československý zástupce, měla velký podíl velmi aktivní účast Čechoslováků na programu Interkosmos.

Československo patřilo k nejúspěšnějším a nejaktivnějším účastníkům programu. Československé přístroje se objevily na šestnácti z celkových sedmnácti vypuštěných družic do roku 1977, naše vybavení bylo i na všech pěti výškových raketách, na meziplanetárních sondách typu Mars a na družicích řady Prognoz zkoumajících Slunce. Českoslovenští odborníci v rámci programu Interkosmos připravili přibližně 40 % vědeckých úkolů pro družice a automat.¹⁸

Naši vědci byli velmi aktivní v několika hlavních oblastech. Jako první se zabývala skupina vědců z Ondřejova měřením měkkého rentgenového záření Slunce a pozorování aerosolových vrstev při západu Slunce za Zemí. Vůbec první družice s československými přístroji na palubě – Interkosmos 1 – se do vesmíru dostala 14. října 1969. Další oblastí našeho výzkumu bylo měření kosmického záření a sledování mikrometeoroidů.

Významný podíl na československé účasti na programu Interkosmos mělo ionosférické oddělení Geofyzikálního ústavu ČSAV, které mimo jiné zpracovávalo telemetrické údaje z některých družic. V Československu byl aktivní též lékařsko-biologický program, výzkumy z něj probíhaly i přímo při letu Vladimíra Remka.

Vědecký program dále probíhal i po jeho pro naše občany nejviditelnějším úspěchu. Přes stagnaci v osmdesátých letech Interkosmos nepřežil až pád komunismu v letech 1989 a 1990, kdy se překotně měnily priority a věda se dostala do vážné krize. Definitivně se spolupráce rozpadla v zimě 1990–1991, kdy se přestala centrálně plánovat vědecká činnost. V tu dobu také program ukončila přímo Moskva.¹⁹

¹⁸ VÍTEK, Antonín; PACNER, Karel. Češi se v kosmu neztratili. Exkluzivní seriál o dobývání vesmíru. *Technet.cz*[online]. 28.10. 2007, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://technet.idnes.cz/cesi-se-v-kosmu-neztratili-exkluzivni-serial-o-dobyvani-vesmiru-pxu-/tec_vesmir.asp?c=A071127_160218_tec_vesmir_vse>.

¹⁹ PACNER, Karel; VÍTEK, Antonín. *Půlstoletí kosmonautiky : kroky, skoky a pády na cestě do vesmíru*. Praha. : Epocha, 2008. Češi v kosmu, s. 252.

1.3 Československo-sovětské vztahy v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století

Komunistický převrat v roce 1948 určil na dlouhých čtyřicet let orientaci Československa na Sovětský svaz. Po době útlaku v 50. letech nastalo v druhé polovině 60. let jisté uvolňování. Lidé se pomalu začali vyjadřovat ke stavu ve společnosti. Nespokojenost vyvrcholila v období takzvaného Pražského jara, „*krátkého období liberalizace v komunistickém Československu 1967-68, které akcelerovalo po zasedání ÚV KSČ v lednu 1968.*“²⁰

Postupně bylo vyměněno velké množství stranických funkcionářů na všech úrovních (včetně prvního tajemníka Antonína Novotného) a byla také obnovena svoboda slova. Nové státní vedení předávalo různé části rozhodovacích pravomocí demokraticky zvoleným společenským strukturám. Sítil tlak společnosti na další změny, a tak bylo jen otázkou času, co se stane, až se tento proces dostane na hranici ochoty komunistické strany k dalším změnám. K tomu však nedošlo, razantní zásah přišel přímo ze SSSR.

Sovětské vedení zprvu vývoj v Československu podcenilo, a tak se v srpnu 1968 rozhodlo použít vojenskou sílu, aby Pražské jaro ukončila. V noci z 20. a 21. srpna vojska Varšavské smlouvy zahájila dlouholetou okupaci Československa.

Během jediného roku vedení republiky převzali noví lidé v čele s ambiciózním Gustávem Husákem, kterého dosadila přímo Moskva. Nastalo období takzvané normalizace.²¹ 70. léta proběhla ve znamení stranických prověrek a stabilizace poměrů ve společnosti. Jejím základem se stal shrnující dokument Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ vydaný v prosinci 1970, kde byla sovětská okupace prezentovaná jako bratrská a internacionální výpomoc a Pražské jaro jako pokus o kontrarevoluci.²²

Zrodil se režim permanentních čistek a průběžného kádrování nejen příslušníků strany, ale všech obyvatel Československa, jejichž společenská pozice předpokládala

²⁰ VLČEK, Tomáš. *Totalita.cz* [online]. c1999 - 2011 [cit. 2011-05-09]. Pražské jaro 1968. Dostupné z WWW: <<http://totalita.cz/vysvetlivky/jaro68.php>>.

²¹ Pojmem normalizace bývá rovněž označováno období od srpna 1968, respektive od dubna 1969 do listopadu 1989, kdy šlo o systémovou obnovu neostalínismu, postupné unavování a otupování politického odporu. - MACH, Vladimír. *Totalita.cz* [online]. c1999 - 2011 [cit. 2011-05-09]. Normalizace (resp. konsolidace). Dostupné z WWW: <<http://www.totalita.cz/vysvetlivky/normalizace.php>>.

²² Viz *Totalita.cz* [online]. c1999 [cit. 2011-04-20]. Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ. Dostupné z WWW: <<http://www.totalita.cz/texty/pouceni.php>>.

byť jen minimální politickou odpovědnost.²³ Neomezenou moc stranického aparátu v roce 1975 potvrdilo spojení funkce hlavy státu s pozicí nejvyššího představitele strany, kdy obě pozice zastával Gustáv Husák.

Československo-sovětské vztahy v 70. letech tedy byly určeny právě vývojem v klíčových letech 1968 až 1970, kdy se k moci dostali ti nejvěrnější a nejkonzervativnější spojenci Sovětů z řad KSČ, kteří v čele státu vydrželi až do pádu komunistického režimu v roce 1989. Z ČSSR se pro Sovětský svaz stal jeden z nejposlušnějších satelitů a také jeden nejspolehlivějších spojenců v mezinárodní politice.²⁴

Dne 6. 5. 1970 byla v Praze za účasti generálního tajemníka ÚV KSSS Leonida Iljiče Brežněva podepsána nová československo-sovětská smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci, která deklarovala pevné bratrství obou národů a vůli vzájemně si pomoci při případných potížích.

Sovětský svaz Československo vhodně využíval i vojensky v souvislosti s trvalým umístěním svých jednotek přímo na pomyslné válečné linii. Moskva zde dokonce mohla trvale deponovat jaderné zbraně. V područí Sovětů se nacházely i kapacity československé armády.

Zahraniční politika byla v Československu vedena plně v souladu se Sovětským svazem. Moskva si význam spojenectví s Československem dobře uvědomovala a zdejší situaci přikládala velkou pozornost. Let Vladimíra Remka byl pro ČSSR jedním z významnějších za vzornou spolupráci.²⁵

2. Let Vladimíra Remka do kosmu

2.1 Seznámení s Vladimírem Remkem

Vladimír Remek se narodil 26. září 1948 v Českých Budějovicích. Jeho matka byla Češka, otec byl Slovák, generál vojenského letectva ČSLA. Už od útlého věku se díky jeho vlivu Vladimír zajímal o letectví a stíhačky.

²³ *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. c2008 [cit. 2011-05-09]. Poučení z krizového vývoje. Dostupné z WWW: <<http://www.ustrcr.cz/cs/pouceni-z-krizoveho-vyvoje>>.

²⁴ BABKA, Lukáš; ROUBAL, Petr. *Československo-sovětské vztahy : Slovníkové heslo pro nedokončený projekt Encyklopedie českých dějin* [online]. [s.l.] : [s.n.], 2005 [cit. 2011-05-11]. 3. Období satelitní závislosti Československa, s. 20. Dostupné z WWW: <www.akademickyrepositor.cz/cz/repositor/ceskoslovensko-sovetske-vztahy.pdf>.

²⁵ tamtéž

Po maturitě na střední škole v Čáslavi, kterou absolvoval v roce 1966, byl přijat do Vyššího leteckého učiliště v Košicích, kde létal na cvičných letounech L-29 Delfin. Po úspěšném absolvování učiliště v roce 1970 nastoupil k leteckému útvaru v Českých Budějovicích. O dva roky později byl vybrán na Vojenskou leteckou akademii J. A. Gagarina v Moskvě. Po celé čtyři roky patřil k jejím nejlepším studentům. V létě 1976 se Vladimír Remek vrátil ke svému mateřskému pluku, kde měl převzít funkci zástupce velitele. V tu dobu ale začala tajná selekce letců pro kosmické lety a Vladimír Remek se dostal do úzkého výběru čtveřice potencionálních kosmonautů, a tak se přesunul do Moskvy.

Z původní čtveřice kandidátů nakonec zbyli Vladimír Remek a Oldřich Pelčák. Oba se na let připravovali až do poslední chvíle se svými sovětskými kolegy a s dalšími kandidáty z NDR a Polska. Nakonec byl vybrán Remek a stal se tak prvním Čechoslovákem a občanem jiné země než SSSR a USA, jenž se podíval do vesmíru. Let vesmírné lodi Sojuz 28 s dvoučlennou posádkou proběhl od 2. do 10. března 1978 pod velením Sověta Alexeje Gubareva. Sojuz 28 se spojil s orbitálním komplexem Saljut 6 a spolupracoval na různých výzkumech s jeho základní posádkou, kterou tvořili Jurij Romaněnko a Georgij Grečko.

Po návratu Vladimír Remek společně s dalšími sovětskými kosmonauty obdržel státní vyznamenání a stal se veřejně známou osobou, která se v následujících letech objevovala na stranických akcích po celém Československu. O svém letu ve spolupráci s dalšími autory napsal několik populárně naučných knížek. Pro účely práce se ale jako vhodnější ukázaly odbornější publikace a články.

16. března 1978, několik dní po letu, obdržel sovětský titul Hrdina Sovětského svazu s Leninovým řádem, československý čestný titul Letec-kosmonaut ČSSR a titul Hrdina ČSSR s Řádem Klementa Gottwalda. Byl vyznamenán medailí „Za službu vlasti“.

V letech 1978–1985 působil jako vedoucí pracovník ve výzkumném vojenském pracovišti v Praze-Kbelích. Absolvoval Vojenskou akademii Generálního štábu SSSR v Moskvě v letech 1985–1988. Do roku 1990 byl zaměstnán jako vojenský pilot ČSLA. V letech 1990–1995 byl ředitelem ve Vojenském muzeu letectví a kosmonautiky v Praze-Kbelích. V červnu 1995 odešel z armády. Po odchodu do zálohy v hodnosti plukovníka se stal obchodním zástupcem ČZ Strakonice, a.s. v Ruské federaci. Mimo jiné byl generálním ředitelem společného podniku CZ-Turbo-GAZ v Nižném Novgorodu a v Moskvě. V letech 2002 až 2004 působil jako obchodní rada a vedoucí

obchodně ekonomického úseku Velvyslanectví ČR v Moskvě. Vladimír Remek byl členem KSČ, v roce 1990 musel členství ve straně jako voják podle zákona ukončit.

V červnu 2004 byl ve volbách zvolen poslancem do Evropského parlamentu jako nezávislý kandidát za KSČM. V dalších volbách v roce 2009 dokázal svůj mandát obhájit.

2.2 Přípravy letu a výběr kandidátů

Sovětský svaz nabídl v létě 1976 vládám Československa, Polska a NDR možnost vypuštění jejich letců na svých kosmických lodích. Začalo okamžité hledání vhodných kandidátů. Ústav leteckého zdravotnictví v Praze v polovině října určil osm kandidátů, Sověti si přáli výběr zúžit na čtyři. Do Moskvy v polovině listopadu odjela čtveřice pilotů – Ladislav Klíma, Michal Vondroušek, Oldřich Pelčák a Vladimír Remek. Hlavní letecká lékařská komise nakonec doporučila dát přednost Pelčákovi a Remkovi. Zbylí kandidáti byli méně odolní vůči dráždění vestibulárního aparátu.²⁶

Příprava dvou vybraných kandidátů začala intenzivně probíhat po vánoční dovolené v roce 1976. Obvyklý dvouletý výcvik kosmonautů museli naši kandidáti zvládnout za pouhý jeden rok. V Gagarinově výcvikovém středisku se tak připravovali velmi intenzivně. Po složení státních zkoušek z teoretických předmětů byli kandidátům přiřazení sovětské kolegové. K Pelčákovi byl přidělen civilista a kosmický konstruktér Nikolaj Nikolajevič Rukavišnikov, k Remkovi plukovník Alexej Alexandrovič Gubarev. Už tehdy patrně kdosi rozhodl, která dvojice poletí²⁷. Výcvik ale nadále intenzivně prodělávaly obě dvojice a soupeřily spolu v různých testech a zkouškách.²⁸

V červnu a červenci se interkosmonauti seznamovali s technikou a cvičili v proudových letadlech, poté v Černém moři a dalších oblastech nacvičovali havarijní přistání se Sojuzem. Koncem roku už bylo jasné, že poletí zástupce Československa, zbývalo oficiálně vyřešit, která dvojice bude vybrána.²⁹ V polovině února proběhly zkoušky na trenažéru a z teoretických předmětů. Obě dvojice je zvládly skvěle, lišily se pouze v detailech.

Dne 18. února 1978 byly obě posádky převezeny na kosmodrom Bajkonur. Let byl původně naplánován na sobotu 25. února, kdy se v Československu slavilo

²⁶ Vestibulární aparát umožňuje člověku vnímat rovnováhu v prostoru

²⁷ PACNER, Karel, *Osmdesátý sedmý*. In *Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Soubor o stanice 2.*, přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. Kapitola 7. s. 199.

²⁸ tamtéž

²⁹ PACNER, Karel, *Osmdesátý sedmý*. In *Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Soubor o stanice 2.*, přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. Kapitola 7. s. 202.

30. výročí převzetí moci komunisty. Ovšem start byl odložen (kosmonauti nevěděli proč, dodnes přesun nebyl vysvětlen) až na čtvrtek 2. března. O pět dní dříve – 26. února – se kandidáti od generála Šatalova dozvěděli, která dvojice poletí. Oficiálně státní komise posádku vyhlásila 28. února.³⁰

V den startu všichni vstávají až v 11 hodin kazachstánského času, neboť večer šli pozdě spát. Remek výjimečně usínal s pomocí prášku na spaní, aby utlumil nervové vypětí.³¹ Po probuzení následují poslední vyšetření. Na místě je již také oficiální delegace z Československa, kterou vedl člen předsednictva ÚV KSČ Jozef Lenárt. Remek s Gubarev se po obvyklých ceremoniích přesunují k raketě a nastupují. Sojuz 28 startuje v 16:28:10 hodin středoevropského času (v Kazachstánu bylo v té době o 5 hodin více). Vypuštění probíhá standardně a raketa bez problémů letí do kosmu. Tehdy třicetiletý Remek se tak stává prvním Čechoslovákem, který se dostal do vesmíru.

2.3 Průběh letu

Sojuz 28 krátce po startu krouží po oběžné dráze Země. Vladimír Remek první večer speciálním razítkem československého ministerstva spojů razítkuje spoustu obálek. V pátek 3. března se loď podle plánu spojí s orbitálním komplexem Saljut 6-Sojuz 27, kde se nachází kosmonauti Jurij Romaněnko a Georgij Grečko. Po úspěšném spojení lodí a přivítání za asistence televizních kamer má Remek hodně práce. Záhy totiž spouští biologický experiment *Chlorella* od československých vědců. Ti chtěli zjistit, jak se ve vesmíru budou chovat jednobuněčné řasy a jak se budou aktivně rozmnožovat, přičemž na zemi probíhal obdobný srovnávací pokus. Řasy by se díky svým vlastnostem mohly stát součástí umělého koloběhu života na raketách směřujících k například k Marsu a k dalším vzdáleným cílům.³²

V sobotu proběhl experiment *Morava-Splav*. Remek zahájil pokusnou krystalizaci látek v elektrické tavicí peci ve stavu beztíže, která by mohla přispět ke vzniku materiálů unikátních vlastností. Československý kosmonaut společně s Gubarevem vysvětloval pokus divákům před televizními obrazovkami. Po chvíli, kdy kosmonauti hovořili rusky, přišel pokyn, aby Remek představil pokus v češtině. To se

³⁰ PACNER, Karel, Osmdesátý sedmý. In *Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Soubor o stanice 2.*, přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. Kapitola 7. s. 204.

³¹ REMEK, Vladimír. *Pod námi planeta země*. Vydání 2., rozšířené. Praha : Naše vojsko, 1982. Kosmická laboratoř, s. 138-139.

³² PACNER, Karel. Před třiceti lety: jak se dostal první Čechoslovák do vesmíru. Technet.cz [online]. 29. 2. 2008, 00, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://technet.idnes.cz/pred-triceti-lety-jak-se-dostal-prvni-cechoslovak-do-vesmiru-pr8-/tec_vesmir.asp?c=A080226_182814_tec_vesmir_kuz>.

ukázalo jako drobný kámen úrazu, kosmonaut hledal česká slova jen velmi obtížně. Avšak jeho zaváhání lze obhájit, pokyny ke všem experimentům totiž dostal v ruštině, s československými odborníky prakticky nekomunikoval.³³ Navíc nebyl připraven na to, že bude muset vysvětlovat odborné termíny v rodném jazyce, a tak je pochopitelné, že byl před kamerou zaskočen. V sobotu večer ještě Remek pozdravil diváky při přeletu nad Prahou.

Komplikace s některými pokusy nastaly v neděli. Experiment s oxymetrem, který určuje stupeň okysličení lidských tkání, musel být odložen. Přístroj totiž hlásil, že je zapnutý a nejde vypnout. Kosmonauti se spojují se s řídicím střediskem CUP, kde ale v neděli nebyl nikdo, kdo pokus připravoval. Provedení se tedy odkládá až na úterý, kdy se kosmonautům podaří podle instrukcí napájení opravit a pokus úspěšně provedou.

Nešťastně dopadá takzvaná extinkce hvězd, kterou připravili ondřejovští astronomové. Remkovým úkolem bylo vizuálně sledovat změny jasnosti hvězd při jejich západu za zemským obzorem, což měla být příprava na konstrukci fotometru pro objektivní sledování stavu vysoké atmosféry.³⁴ Kosmonautovi se ale nedaří najít vhodné objekty k pozorování, a to hlavně kvůli špatnému proškolení. Velkým nedostatkem je fakt, že českoslovenští vědci, kteří tyto pokusy připravili, nemohli sedět v řídicím středisku a kosmonautům radit. Ani před odletem je neměli možnost řádně instruovat. Zdálo se tedy, že je pro některé sovětské vědce spolupráce s Čechoslováky spíše formální záležitostí.³⁵

Středa 8. května je pro kosmonauty odpočinkový den, kterým je pro posádku obvykle každý šestý den pobytu v kosmu. Shodou okolností na něj připadá rovněž Mezinárodní den žen, jenž byl v Sovětském svazu řádným svátkem. Mezinárodní posádka tak mohla více relaxovat, zároveň ale stále musela plnit základní palubní pokyny a také cvičit.

Ve čtvrtek kosmonauti zahajují poslední československý experiment – tepelná výměna II. Pomocí katatermometru zjišťují teplotu na různých částech svého těla, zapisují údaje a porovnávají je se subjektivním pocitem. Výzkum měl pomoci člověku v kosmu udržovat potřebnou teplotu.

³³ PACNER, Karel, Osmdesátý sedmý. In *Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Soubor o stanice 2.*, přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. Kapitola 7. s. 213.

³⁴ *MEK - Malá encyklopedie kosmonautiky* [online]. 2.3.2003 [cit. 2011-05-10]. Sojuz 28. Dostupné z WWW: <http://mek.kosmo.cz/pil_lety/rusko/sojuz/so-28/index.htm>.

³⁵ PACNER, Karel, Osmdesátý sedmý. In *Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Soubor o stanice 2.*, přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. Kapitola 7. s. 215.

Po pátečním loučení obou posádek se Sojuz 28 s Vladimírem Remkem a Alexejem Gubarevem odpojuje. Saljut 6 se svojí posádkou ještě na oběžné dráze zůstává. V pátek 10. března 1978 v 14:45 hodin středoevropského času posádka po devíti dnech letu v kazašské stepi zhruba 135 km severně od města Arkalyku přistává. První vystupuje Gubarev, druhý Remek. Obou kosmonautů se ihned ujímají lékaři.

3. Mediální obraz letu Vladimíra Remka v jednotlivých periodikách

3.1 Rudé právo

Rudé právo vzniklo v roce 1920 jako list levicového křídla Československé sociálně demokratické strany, po rozkolu ve straně se již následující rok stalo ústředním deníkem Komunistické strany Československa. Prvním šéfredaktorem byl Bohumír Šmeral, hlavní spoluzakladatel KSČ a předseda strany. V období druhé republiky byl list zakázán, během druhé světové války jej komunisté rozšiřovali jako ilegální tiskovinu. Od konce války v květnu 1945 vycházel opět legálně.

Význam listu vzrostl po převratu v roce 1948, *Rudé právo* se na čtyřicet let stalo nejdůležitější tiskovinou na československé mediální scéně. V červnu 1948, kdy byla sociální demokracie sloučena s KSČ, došlo také k zastavení vydávání sociálně demokratického deníku *Právo lidu*. *Rudé právo* se stalo jeho nástupcem, v záhlaví listu i v tiráži bylo od té doby číslo ročníku jak *Rudého práva*, tak *Práva lidu*.

Rudé právo mělo nejvyšší náklad ze všech periodik v zemi. Ve sledovaném roce 1978 se ve všední dny pohyboval kolem jednoho milionu výtisků denně.³⁶ Vysoký náklad ovšem souvisel také s tím, že výtisky povinně odebíraly různé organizace. Díky svému rozšíření *Rudé právo* sehrávalo klíčovou roli v ideologické propagandě. Určovalo hlavní zpravodajskou agendu, základní postoje k hodnocení událostí a jejich interpretaci. Ostatní deníky se musely této generální linii podřizovat.

Po roce 1989 se list postupně měnil, v září 1995 vydavatelství Borgis uskutečnilo závěrečný transformační krok a přejmenovalo deník na *Právo*.

³⁶ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010. Normalizace (1969-1989); Média znovu v područí strany a státu, s. 253.

Ve sledovaném období list vycházel ve všechny dny mimo neděle. Redakce sídlila v pražské ulici Na Poříčí, měla též několik krajských poboček. Šéfredaktorem byl od roku 1975 opět Oldřich Švestka (funkci zastával již v letech 1958-1968), jenž byl jakožto člen nejvyšších státních orgánů zárukou dodržování linie požadované stranou.

Jeden výtisk *Rudého práva* stál ve všední den 50 haléřů, v sobotu 1 korunu (kvůli příloze *Haló sobota*). Zájemci si mohli pořídit měsíční předplatné za 12,70 Kčs. List měl většinou 8 stran velkého formátu. Na prvních třech stranách vycházely zprávy z domova, na čtvrté servisní rubriky (např. inzerce), na páté kultura a další pravidelné rubriky. Šestá a sedmá strana byly věnovány událostem v zahraničí. Poslední strana se zabývala sportem.

3.1.1 Mediální obraz letu V. Remka v Rudém právu

Rudé právo týden před událostí o chystaném letu podobně jako jiná média mlčelo. Čtenáři byli informováni pouze o dlouhodobé misi Jurije Romaněnka a Georgije Grečka v Saljutu 6, a to hned v několika článcích z ČTK. Avšak o tom, že se s nimi zanedlouho podle plánu má spojit mezinárodní posádka s naším kosmonautem, deník mlčel.

Až v den, kdy posádka startuje, informuje list v tradiční zmínce o Saljutu 6 v závěru článku³⁷ o tom, že se v mezinárodním středisku pro výcvik kosmonautů připravují také první představitelé socialistických zemí (letci z Československa, Polska a NDR). Čtenář se ale nedozvěděl, že byl jako první vybrán právě náš zástupce a ani to, že zrovna v den vydání má startovat.

Klíčový den pro noviny tedy přichází 3. března, den po startu první mezinárodní posádky. Pro ústřední list v zemi je let jednoznačným tématem čísla, vyplňuje jím první tři strany a dále zahraniční rubriku. Na titulní straně jsou fotky kosmonautů a tři články k tématu.³⁸ Hlavní článek³⁹ čísla je z agentur TASS⁴⁰ a ČTK. Zpravodajsky pokrývá událost a vyzdvihuje i účast československých vědců na programu Interkosmos. V textu nechybí zmínka o účasti československé delegace vedené soudruhem Jozefem Lenártem, která se s kosmonauty setkala před startem. Toto setkání je dále stroze vzpomenu v kratičkém textu⁴¹ z ČTK na druhé stránce. Na první stránce je ještě

³⁷ (ČTK). Lékařská prohlídka na Saljutu 6. *Rudé právo*. 2. 3. 1978, roč. 58, č. 52, s. 7.

³⁸ Viz příloha číslo 7

³⁹ (TASS, ČTK). V sovětské kosmické lodi Sojuz 28 sovětsko-československá posádka Alexej Gubarev a Vladimír Remek. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 1.

⁴⁰ TASS je tisková agentura Sovětského svazu

⁴¹ NESG. Srdečné pozdravy kosmonautům. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 2.

červeně ohraničený komentář s titulkem „*Ku prospěchu lidstva*“ od nepodepsaného autora. Ten v něm opěvuje Sovětský svaz, jeho zájem na mírovém využití kosmu a také poukazuje na spolupráci bratrských zemí. Zneužití k propagandě komunistických myšlenek z něj přímo číší: „*Společný let sovětského a československého kosmonauta v sovětské kosmické lodi je také jedním z příkladů nejtěsnější spolupráce, kterou obě bratrské země rozvíjejí v nejméně rozmanitějších oblastech lidské činnosti. Je konkrétním výrazem společných zájmů a cílů lidu obou socialistických států a bratrských stran – KSSS a KSČ, vedoucích politických sil našich zemí. Let našeho kosmonauta je projevem velkorysé nezištnosti Sovětského svazu. Věrna svému nejniternejšímu principu – principu proletářského a socialistického internacionalismu – dává první země socialismu své vědecké poznatky z tak špičkové oblasti, jakou je kosmonautika, i do služeb dalších zemí.*“ V tomto textu se dále píše o „*projevu tradičního humanismu sovětské společnosti a vědy,*“ za který autor považuje právě kosmické úspěchy. SSSR je dále označen za „*iniciátora řady mezinárodních smluv zakazujících vojenské zneužití kosmického prostoru*“⁴².

Na další stránce lze nalézt několik přínosných a zajímavých článků. Rudé právo vyslalo do kosmodromu zvláštního zpravodaje Stanislava Stibora, jenž přinesl reportáž⁴³ „*Klíč na start*“ přímo z místa, která se zabývá čistě prostředím a startem kosmonautů. Druhý zpravodaj Rudého práva – Stanislav Oborský – zase v reportáži⁴⁴ „*Vidíme zenity*“ poutavě popisuje atmosféru a situaci v řídicím středisku při startu posádky i v prvních momentech letu.

Na druhé stránce ještě čtenáře zaujme kratičký komentář⁴⁵ „*Vivat Remek*“, jenž kosmonauta oslavuje a upozorňuje na to, že slovo Remek znamená v maďarštině „*mistrovský*“. Rudé právo dále na druhé straně otisklo „*Prohlášení kosmonautů před startem*“⁴⁶, kde V. Remek děkuje komunistické straně, a krátký životopis obou kosmonautů.

Třetí straně dominuje rozsáhlý článek⁴⁷ známého prosocialistického spisovatele a novináře Jiřího Stana o V. Remkovi popisující různé etapy jeho života. Součástí textu je spousta vzpomínek Remkovy maminky a dalších rodinných příslušníků a několik

⁴² NESG. Ku prospěchu lidstva. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 1.

⁴³ STIBOR, Stanislav. Klíč na start. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 1,2.

⁴⁴ OBORSKÝ, Stanislav. Vidíme Zenity. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 2.

⁴⁵ (ms). Vivat Remek! *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 2.

⁴⁶ (ČTK). Prohlášení kosmonautů před startem. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 2.

⁴⁷ STANO, Jiří. Řadový voják vlasti. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 3.

fotografií. Zbylé místo na stránce doplňuje článek⁴⁸ akademika Jaroslava Kožešníka, předsedy Československé akademie věd a předsedy Československé komise Interkosmos. Ten vyjmenovává dosavadní činnost našich vědců v programu Interkosmos, avšak v krátkosti nezapomíná zmínit ani politický rozměr programu: *„Náš kosmický výzkum začínal v dobách pro naši vlast neobyčejně pohnutých. Bylo to období konce 60. let, kdy v podmínkách politické nestability bylo třeba soustředit síly k řešení zcela nových vědeckotechnických problémů. V současné době s odstupem deseti let je třeba konstatovat, že se to tehdy podařilo. Podařilo se překonat nesnáze, které se této práci stavěly do cesty, a podařilo se dílo úspěšně dovršit.“*

Zpravodajství z události pokračuje na sedmé straně. Moskevský zpravodaj Stanislav Oborský pomocí dálkopisu zaslal dva články do zahraniční rubriky z tiskové konference, která proběhla před startem za účasti první mezinárodní posádky. Podle hlavního článku z besedy V. Remek neopomněl připomenout úlohu vládnoucí strany: *„Nemohu pamatovat, co bylo před válkou, znám to jen z vyprávění, z toho, co prožili moji rodiče a příbuzní. Vím však, že jedině díky vítězství sovětského svazu nad fašismem, díky socialistické cestě své vlasti se dnes jako představitel Československa, představitel československé mládeže, mohu zúčastnit takového programu dvou socialistických zemí, programu celého socialistického společenství. To je také svědectvím toho, co přineslo vítězství pracujících Československa.“*⁴⁹ Druhý článek z besedy je pojat spíše reportážním stylem, oba kosmonauti se svěřují s pocity z výcviku a pozitivně hodnotí svůj vzájemný vztah a fungující spolupráci. Vše pak přenáší i na obě země. *„Sovětský svaz se stal mou druhou vlastí a Gubarevova rodina druhou rodinou,“*⁵⁰ řekl Remek. Autor článku nepovažuje za náhodné, že příklad úspěšné mezinárodní spolupráce dává ostatním právě Sovětský svaz. *„Víme z dlouholeté pozemské praxe, že sovětská země otevřela bratrským zemím přístup ke svému přírodnímu bohatství, k pokladnicím vědy a kultury. Nyní jim otevřela i cestu do vesmíru. Je to historický čin,“* uzavírá autor článek.⁵¹

V dalším textu ze zahraniční rubriky hodnotí zpravodajové a ČTK ohlasy z různých světových zemí. Většina příspěvků upozorňuje, že média jednotlivých států informovala o tom, že šlo o historický okamžik, neboť se do kosmu poprvé podíval občan jiné země než SSSR a USA. U zpráv ze zemí ze západního bloku se ale objevily

⁴⁸ KOŽEŠNÍK, Jaroslav. K Naše cesta do kosmu. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 3.

⁴⁹ OBORSKÝ, Stanislav. S pocitem odpovědnosti. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.

⁵⁰ OBORSKÝ, Stanislav. Ke hvězdám vzlétli blízcí lidé. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.

⁵¹ tamtéž

i některé komentáře zdůrazňující nedostatky místních kosmických programů. Autor informující pod zkratkou (pý) o komentářích ve Francii uvedl: „*Francouzi přijímají zprávu o letu čs. kosmonauta s jistou melancholií, vyplývající z toho, že při loňských testech západoevropských uchazečů o lety do vesmíru na amerických kosmických lodích nebyl žádný ze čtyř francouzských oficiálních kandidátů přijat to užšího výběru.*“⁵² Podobně činil i zpravodaj (kov) ze Západního Německa referující o reportáži na prvním programu německé televize: „*Mnohý západoněmecký divák si zřejmě uvědomil, že spolupráce v rámci programu Interkosmos je ve srovnání se západoněmeckými pokusy o společné lety s Američany na vysokém stupni.*“⁵³

V rubrice je ještě několik kratších agenturních zpráv. Československá tisková kancelář pro čtenáře *Rudého práva* zpracovala článek z francouzského listu *Figaro*, jenž informoval o nezdarech spolupráce. Text zakončuje tvrzením: „*Z článku vyplývá, že četné neshody v otázkách výzkumu vesmíru v západní Evropě vznikly zejména z průmyslové konkurence mezi Francií, NSR a USA.*“⁵⁴ Zpráva z TASSu o výběru kosmické posádky, která cituje velitele přípravy sovětských kosmonautů Vladimira Šatalova, pouze upozorňuje na to, že při rozhodování „*se braly v úvahu pouze setiny stupňů předností, které uchazeči prokázali.*“⁵⁵

Sobotní vydání let V. Remka pokrývá velmi široce. Různé články o této události se nachází hned na šesti stranách a další navíc v příloze *Haló sobota*. Druhý den letu se kosmonauti spojili s vesmírnou posádkou Saljutu 6, která v kosmu pobývala od 10. prosince. Převážně touto tematikou se zabývá titulní článek⁵⁶ „*Radostné setkání v kosmu*“ z agentur, které popsaly dosavadní průběh letu a nastínily jeho další program. Na titulní stránce dále zaujímá velmi viditelné místo „*Srdečné blahopřání do Moskvy*“. Telegram zaslaný „*jménem UV KSČ, vlády ČSSR a pracujících lidu*“ děkuje SSSR „*za nezištnou pomoc při přípravě československého kosmonauta, ve dnech, kdy si připomínáme výročí 30. února.*“ Let kosmonauta ČSSR považuje za „*další zdroj inspirace v budovatelské práci našeho lidu.*“⁵⁷

Na titulní stránce je také velmi rozsáhlý oslavný komentář „*Velké poslání kosmonautiky*“⁵⁸ od neznámého autora, který vyjmenovává historii kosmického

⁵² (zr). Kosmický symbol spolupráce. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.

⁵³ (kov). Kosmický symbol spolupráce. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.

⁵⁴ (ČTK). Konkurence brání výzkumu. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.

⁵⁵ (TASS). Vl. Šatalov o výběru posádky pro Sojuz 28. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.

⁵⁶ (ČTK, TASS). Radostné setkání v kosmu. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1.

⁵⁷ (ČTK). Srdečné blahopřání do Moskvy. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1.

⁵⁸ (ČTK). Velké poslání kosmonautiky. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1.

výzkumu a spolupráce v programu Interkosmos a zdůrazňuje československý podíl na ní. Text se vůbec nezabývá politickými aspekty, a tak je dobře srozumitelný pro každého čtenáře se zájmem výhradně o kosmonautiku.

Velmi propagandistický nádech má text „*Radost, hrdost, nadšení*“⁵⁹, kde se 12 vybraných občanů vyjadřuje k letu V. Remka. Pracovníci různých společenských vrstev (od dělníků po vysokoškolské profesory), jejichž věk nebyl specifikován, dokonce slibují vyšší nasazení na počest úspěchu, tázání oceňují bratrskou spoluprací se Sověty v různých oblastech, z letu jsou doslova nadšeni. Podobný nádech má kratičký text v rubrice „*Dálnopisem, poštou, telefonem*“, kde je upozorněno na několik pracovnic Tiby Beroun, které vyjádřily radost z letu našeho kosmonauta hned ve čtvrtek v noci, kdy „*daly navíc přízi v hodnotě jednadvaceti tisíc korun*“⁶⁰. Na druhé stránce je dále fotografie známek, které byly na počest letu vydány.

Třetí i čtvrtá strana jsou letu a kosmonautice obecně věnovány v plném rozsahu. Pro zájemce o vědu je určitě hodnotný text⁶¹ od ředitele Astronomického ústavu ČSAV Václava Bumby, jenž popsal pokusy, jaké se odehrají na palubě Saljutu 6. Na třetí straně se dále sešly dva informačně zajímavé články sovětských odborníků. Předseda rady Interkosmos Boris Petrov informoval⁶² o mezinárodních vztazích SSSR v oblasti lidských výzkumů, kosmonaut German Titov zase napsal úvahu⁶³ o budoucnosti lidstva. List dále dal prostor Gavrilu Petrosjanovi k článku o prvním kosmonautovi Jurijovi Gagarinovi. Tento autor se ale nedokázal odpoutat od propagandistických vět, když tvrdí: „*Ne náhodou se první kosmonaut narodil v Sovětském svazu – v první socialistické zemi světa. Ne náhodou se vlastní průkopníka kosmu stala země, která jako první skončila s vykořisťováním člověka člověkem.*“⁶⁴

Čtvrtá stránka od zpravodaje Stanislava Stibora je kompletně věnována přípravě V. Remka v sovětském středisku pro přípravu kosmonautů, kterou mohl reportér zhodnotit přímo na místě. Text nebyl nijak poznamenán prorežimní ideologií.

Informačně hodnotná byla pro čtenáře také reportáž⁶⁵ od zvláštního zpravodaje Stanislava Oborského z řídicího střediska poblíž Moskvy, který opět píše o atmosféře

⁵⁹ (Od našich zpravodajů). Radost, hrdost, nadšení. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1,2.

⁶⁰ (f). Dálnopisem, poštou, telefonem. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 2.

⁶¹ BUMBA, Václav. Čs. Experimenty na Saljutu 6. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 3.

⁶² PETROV, Boris. Spolupráce základem přátelství mezi národy. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 3.

⁶³ TITOV, German. Budoucnost kosmonautiky je v rukou lidstva. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 3.

⁶⁴ PETROSIANOV, Gabriel. Sovětský Ikarus. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 3.

⁶⁵ OBORSKÝ, Stanislav. Nezapomenutelný den. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1, 7.

ve středisku a o tom, jak sledoval práci kosmonautů. Oborský v první části reportáže dobře popsal pocity ze střediska, v druhé části ale zabředl do vysvětlování svého otevřeného vztahu s dalšími novináři z bratrských zemí, který vyjasnil „*internacionalistickou politikou KSSS*.“ Zahraniční rubrika ještě přináší reakce z různých světových míst. Moskevský zpravodaj Stanislav Stibor zpracoval sovětské deníky. Svůj článek dokonce zakončuje slovy „*Zastupitelskému úřadu ČSSR v Moskvě a zpravodajským střediskům čs. sdělovacích prostředků hned po uveřejnění zprávy TASS v moskevském rozhlase a televizi telefonovaly desítky lidí a blahopřály k úspěšnému startu prvního československého kosmonauta.*“⁶⁶ Reakce z dalších zahraničních zemí se názorově shodují s těmi, jež byly otisknuty už o den dříve.

Sobotní vydání tradičně doplňuje příloha *Haló sobota*. Zde odstartovala rubrika *Kosmík*, která po celé zkoumané období pravidelně přinášela dětem populárně naučné informace o kosmickém programu a soutěže. Vydání se věnovalo i kultuře, o letu první mezinárodní posádky byla složena báseň a písnička.

Také pro vydání z pondělí 6. března je let hlavním tématem. Titulní článek z agentur ČTK a TASS je opět pojat zpravodajsky a prvky komunistické propagandy na něm patrné nejsou. To se ale nedá říct o dalších materiálech z titulní strany. List přetiskl vzájemný pozdrav L. Brežněva a G. Husáka a následnou odpověď kosmonautů. V telegramu představitelé strany mimo jiné píše: „*Mezinárodní spolupráce v kosmu je dalším důkazem bratrských vztahů mezi socialistickými a dalším svědectvím síly socialistického internacionalismu.*“⁶⁷

Rudé právo dalo znovu prostor názorům různých občanů, kteří jsou z letu nadšení, oceňují bratrskou spolupráci a slibují zvýšit pracovní výkon. „*Let Vladimíra Remka je krásným darem k oslavám Vítězného února. Je výsledkem socialistické internacionální spolupráce. Zároveň je důkazem, že i takzvané malé národy mohou dosáhnout vysokých cílů, kdy mají takovou oporu, jakou je jen pro nás Sovětský svaz a ostatní socialistické země,*“⁶⁸ cituje deník vedoucího komplexní racionalizační brigády v Chemických závodech J. Dimitrova v Bratislavě ing. Ernesta Droždíka. Dalším dobrým příkladem využití občanů k propagandě je František Haž, svářeč nástrojárny ze Závodů Vítězného února v Hradci Králové: „*Když jsem v osmačtyřicátém roce jako osmnáctiletý vstupoval do Komunistické strany Československa, začínala i pro mne*

⁶⁶ OBORSKÝ, Stanislav. Oběžná dráha přátelství. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 7.

⁶⁷ (ČTK). Pozdrav L. Brežněva a G. Husáka. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 1.

⁶⁸ (Od našich zpravodajů). Soudružstvím ke hvězdám. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 1.

*nelehká práce. Naše generace vynaložila mnoho úsilí pro splnění představ o spravedlivé společnosti a po těch třiceti letech máme takové úspěchy.*⁶⁹

Na druhé straně dále deník předkládá krátké životopisy dvou náhradníků – Nikolaje Rukavišnikova a Oldřicha Pelčáka. Důvody, proč nakonec nebyli vybráni, ale nezmiňuje. Třetí strana je znovu zasvěcena vědeckému pohledu na celou událost, několik odborníků bez viditelných prvků propagandy popsalo vědecké pokusy z lodi a další aktivity kolem programu Interkosmos.

List tentokrát letu věnuje i celou stranu šest a část sedmé strany. Opět nechybí velké množství reakcí ze zahraničních médií. Ta oceňují nejen první mezinárodní posádku, ale také rekordmany ze Saljutu 6, kteří překonali rekord v délce pobytu v kosmu. Nejzajímavější je opět část reakce z Francie. *„Některé listy v souvislosti s pobytém Vladimíra Remka ve vesmíru litují toho, že žádný francouzský kosmonaut nemá přinejmenším do roku 1981 naději na let do kosmu. Některé komentátory to vede až k tomu, že se pokoušejí viditelně snižovat význam letu československého kosmonauta. Není to ostatně nic překvapivého, neboť vstup ČSSR do vesmíru tady není určitým kruhům vůbec po chuti, a tak se snaží lacinými a místy až nedůstojnými argumenty vymazat silný dojem, kterým let československého kosmonauta působí na francouzskou veřejnost,*⁷⁰ uvedl francouzský zpravodaj listu pod značkou (pý).

Deník dále poskytl rozsáhlé zpravodajství od moskevského reportéra Stanislava Oborského z tiskové konference, která proběhla v kosmickém řídicím středisku. Žurnalisté pokládali otázky přes směnového velitele letu, který byl ve spojení s kosmonauty ve vesmíru. Obraz z vesmírné lodi se navíc objevoval na obrovité barevné obrazovce. Novináři ze zemí socialistického tábora se ptali všech přítomných kosmonautů. List přinesl přepis otázek a odpovědí, také reportáž z celé konference a krátký článek o setkání reportéra s náhradníkem Oldřichem Pelčákem. Komunistická ideologie je nejvíce propagována v některých odpovědích kosmonautů. Například na otázku, jak se internacionálnímu kolektivu společně pracuje, odpověděl J. Romaněnko: *„Nálada je tu dobrá, pracujeme družně, plodně a kolektivně. Přátelství mezi našimi národy se zosobňuje v našem osobním přátelství, které vzniklo ještě v období příprav na tento let. Celý náš mezinárodní kolektiv velmi povzbudily pozdravy vedoucích představitelů obou bratrských zemí. Chápeme důležitost a odpovědnost této nové etapy v kosmonautice a vztahů našich socialistických států v oblasti osvojení vesmírného*

⁶⁹ (Od našich zpravodajů). Soudružstvím ke hvězdám. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 2.

⁷⁰ (Od našich zpravodajů, pý). Historický mezník cest do vesmíru. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 6.

*prostoru. Proto vynaložíme všechny své síly a poznatky, zkušenosti a umění pro úspěšné splnění programu letu.*⁷¹

Vydání deníku 7. března už reflektuje očekávaný Mezinárodní den žen, jehož oslav se zúčastní také maminka V. Remka. Na hlavní straně ale pokračuje rovněž klasické zpravodajství z letu, a to obvyklou reportáží zpravodaje Stanislava Stibora o průběhu dalšího dne letu.

V duchu předchozích vydání *Rudé právo* navazuje na tradiční schéma, kdy přináší ohlasy našich občanů a ohlasy ze zahraničí, které se nikterak nevymykají ze svého dosavadního charakteru. Poprvé deník přinesl informace z tiskové konference našich vědců, kde vystoupil předseda československé rady Interkosmos Jaroslav Kožešník, který se opět zabýval zejména vědeckým pohledem na věc a oprostil se od politického rozměru události. Na třetí straně listu je už tradičně místo pro odbornější pohled a vědecké články. Zahraniční rubrika tentokrát přetiskuje jen reakce ze zahraničních médií, které se nesou ve stejném duchu jako v předchozích vydáních.

Na Mezinárodní den žen, tedy 8. března, přichází pozdrav z kosmu všem ženám. V reportáži zvláštní zpravodaj *Rudého práva* cituje blahopřání kosmonauta Jurije Romaněnka: *„Vaše něžné a citlivé ruce se setkaly s naší stanicí již tam na Zemi. Vždyť vy jste se podílely na šití našich leteckých obleků, na přípravě dobré a chutné stravy pro náš dlouhý pobyt ve vesmíru i na výrobě přesných přístrojů pro naši stanici.*⁷² Ve stejném textu je také vyjádření V. Remka, který podpořil stranickou linii: *„Nedávno jsme vzpomínali třicáté výročí Vítězného února. Nyní je mi jasné, že v těch gottwaldovských únorových dnech začal náš start do vesmíru.*⁷³

Na hlavní stránce nalezneme rovněž komentář Zdeňka Kropáče nazvaný *„Soljanka po kosmicku!“*, ve kterém autor srovnává sovětskou vřelost se společnou večeří kosmonautů ve vesmíru. *„Vždycky to tak bývá v té veliké a široké zemi, když se sejdou přátelé. Vím to, zažil jsem to nejednou. Mnohdy se ani pořádně neznají, to všechno přijde. Ale je tu připraven bohatý stůl, na stole mísy a misky přetékající vším, co země dala, křišťálové skleničky vartují na ubrusech v šikmém šiku, člověka obejmě srdečnost a bratrství za hrob, poslední kousek chleba, poslední glotik vodky patří hostu, kdyby už potom nic nezůstalo. A potom se cinkne o sklenku, někdo vstane*

⁷¹ OBORSKÝ, Stanislav. Nad naší planetou je bratrský kolektiv. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 7.

⁷² (Od našeho zpravodaje, ČTK, TASS). Pozdravy a poděkování z vesmírného letu. *Rudé právo*. 8. 3. 1978, roč. 58, č. 58, s. 1.

⁷³ tamtéž

*a pronese přípitek, a povídá se, a je veselo a všichni jsou si rovni. Široká ruská duše, poctivé srdce sovětského člověka, se kterým se člověk nikdy neztratí. Ani ve vesmíru!*⁷⁴

Radost z letu vyjadřuje i V. Tesařová z Lovosic v kratičkém dopisu dne, jenž byl zveřejněn na titulní stránce. Autorka děkuje za vydání z 3. března, které jí udělalo radost, a na závěr dodává: „*Těžko vyjádřit, kolik přátelství a lásky cítíme k těm, kteří tento let umožnili – k Sovětskému svazu, jeho lidu. Těšíme se na setkání s naším prvním kosmonautem, rádi bychom přivítali i A. Gubareva, který ještě nikdy v naší zemi nebyl, poděkovali oběma, stiskli jim ruce.*“⁷⁵

Na druhé straně jsou znovu otištěny oslavné ohlasy čtenářů na let. *Rudé právo* znovu tiskne rovněž reakcí cizích médií v zahraniční rubrice. Pokračuje i tradiční reportáž Stanislava Oborského z řídicího střediska. Stanislav Stibor ještě z Moskvy přispěl článkem na téma lékařského zabezpečení letu.

Ve čtvrtek 9. března se let pomalu začal blížit do finíše. Posádka měla přistát v pátek. Na hlavní stránce situaci popsal Stanislav Stibor, odbornější článek o průběhu letu a o pokusu Morava-Splav (krystalizace látek dosud nezkoušených v mikrogravitaci) zaslal druhý zpravodaj Stanislav Oborský. Jinak vydání klasicky dává prostor názorům občanů a sovětskému tisku. Čtenáři mohli na třetí stránce dále nalézt rozsáhlejší životopisný článek o Oldřichovi Pelčákovi. Let se nevyhnul ani poezii, Jaroslav Moucha v jednom rýmu své oslavné básně věnované soudruhu Remkovi píše o tom, „*jak nás vždy chránila sovětská dlaň*“.⁷⁶

V pátek 10. března byl den očekávaného přistání posádky. Zpráva informující o aktuálním dění v kosmu byla tentokrát složena pouze z informací od agentur ČTK a TASS. Reportér Stanislav Oborský zpracoval z řídicího střediska vzájemný rozhovor O. Pelčáka s V. Remkem. Nechyběly ani charakteristické radostné názory občanů, na třetí straně pak vyšel odborný článek o jednom z pokusů.

Sobotní vydání z 11. března je opět mimořádně důležité, reflektuje totiž přilet kosmonautů zpátky na zem. Na téma vedle klasických titulků upozorňuje velký nápis „*Mezinárodní posádka Sojuzu 28 splnila úkol.*“⁷⁷ *Rudé právo* opět využilo oba dva zpravodaje. Stanislav Oborský přilet sledoval z řídicího střediska a stejně jako Stanislav Stibor, který se vydal přímo na místo přistání, připravil informačně hodnotný článek. List navíc připravil grafický prvek, kde místo přistání zobrazuje na malé mapce. Na třetí

⁷⁴ KROPÁČ, Zdeněk. Soljanka po kosmicku. *Rudé právo*. 8. 3. 1978, roč. 58, č. 58, s. 1.

⁷⁵ TESAŘOVÁ, V. Těšíme se na setkání. *Rudé právo*. 8. 3. 1978, roč. 58, č. 58, s. 1.

⁷⁶ MOUCHA, Jaroslav. Prvnímu československému kosmonautovi. *Rudé právo*. 9. 3. 1978, roč. 58, č. 59, s. 5.

⁷⁷ Viz příloha číslo 9

straně je tradičně místo pro odbornější texty informující o pokusech v kosmu. Z odborných článků se vymyká pouze text zpravodaje Stanislava Stibora, jenž oceňuje spolupráci se sovětskými novináři. „*Celý svět uznává a oceňuje vedoucí úlohu sovětské vědy v této spolupráci a pomoc Sovětského svazu, který poskytuje k realizaci společného letu rakety a kosmické prostředky. Čs. novináři v Moskvě měli také možnost ocenit pomoc, pro vlastní let zdánlivě bezvýznamnou, ale pro jejich práci velmi důležitou – podmínky, které i pro ně vytvořili, a péči, kterou také jim projevovali.*“⁷⁸

Rudé právo se ale nevyhnulo propagandistickým prvkům – nechává prostor pro nadšené reakce občanů a pro obdivná vyjádření zahraničních médií. Hned na první stránce se objevuje komentář s jasným záměrem podpořit komunistickou ideologii. „*Socialistický internacionalismus, bratrská, nezištná spolupráce – to jsou pojmy, s nimiž spojovali naši občané let první mezinárodní posádky, to jsou také pojmy, které se v širokém mezinárodním ohlasu objevovaly den co den zejména v tisku zemí socialistického společenství, pro něž stejně jako pro nás je socialistický internacionalismus výrazem kvalitativně nových vztahů mezi státy, jež jsou založeny na společných ideálech, cílech, na řešení společných úkolů, na všestranné socialistické spolupráci. Příležitost pracovat v kosmu, kterou dostal náš Vladimír Remek a kterou v brzké době budou mít kosmonauti dalších socialistických zemí, není ze strany Sovětského svazu nějakým propagačním gestem či politickým manévrem, za jaké to vydávaly zlovolné jazyky na západě. Je to nedílná součást socialistického internacionalismu SSSR, který jej charakterizuje od samého vzniku. Z něho také vyvěrají naše vzájemné vztahy, v něm nachází neustálou inspiraci všestranně se rozvíjející a prohlubující spolupráce mezi našimi zeměmi ve všech oblastech lidské činnosti a tudíž také v oblasti výzkumu kosmu a jeho využití pro mírové účely,*“⁷⁹ píše se v nepodepsaném textu na titulní straně. Autor pak svůj komentář zakončil slovy: „*Kosmonauti překonali gravitaci Země, avšak gravitace socialismu překonává Zemi.*“⁸⁰

Na titulní straně se ještě objevuje poděkování G. Husáka kosmonautům. Pozornosti médií neunikala rodina V. Remka. Na druhé straně vyšel text Josefa Bečváře, který rodinu navštívil. Ani maminka nezapomněla připomenout úlohu Sovětského svazu: „*Podívejte se na ty haldy dopisů, které jsme v posledních dnech dostaly. Jsou ze všech koutů republiky,*“ říká soudružka Remková. „*Jsou v nich*

⁷⁸ STIBOR, Stanislav. Také jim patří dík. *Rudé právo*. 11. 3. 1978, roč. 58, č. 61, s. 3.

⁷⁹ NESG. Vítězství internacionalismu. *Rudé právo*. 11. 3. 1978, roč. 58, č. 61, s. 1.

⁸⁰ tamtéž

*překrásná lidská slova o bratrské spolupráci se Sovětským svazem. Každý držel palce dobrému přistání. Až přijede Vláda, bude mít ohromnou radost.*⁸¹

Komentář byl netradičně otištěn také v zahraniční rubrice, kam svým textem přispěl Zdeněk Kropáč. V oslavném textu neopomíjí zmínit bratrskou spolupráci: „*Není třeba hledat klíč k tomuto tajemství. Vyslovme tuto otázku a zazní jasná odpověď: Sovětský svaz. Ta veliká, bratrská a nezištná země a spojenec nejvěrnější. Tolikrát to dokázal ve své šedesátileté historii, že ani na zlomek vteřiny nelze zapochybovat. Až k vesmírným výškám vede toto spojení nejpevnější,*“⁸² napsal doslova. Se sobotním vydáním skončilo pravidelné zpravodajství z letu. Od pondělí 13. března zpravodajské pokrytí logicky ustalo a omezilo se na různé hodnotící články. Vycházelo také mnoho publicistických textů a stále se objevovaly odbornější texty.

Od pondělního vydání až do čtvrtka 16. března pravidelně vycházely oslavné reakce československých občanů, ty byly ještě obsaženy v sobotním vydání, kdy už občané reagovali na přilet sovětských kosmonautů v Saljutu 6, s nímž se mezinárodní posádka Remka s Gubarevem setkala. Let s Jurijem Romaněnkem a Georgijem Grečkem úspěšně přistál ve čtvrtek 16. března. K letu této posádky se váže množství zpravodajských článků, které obvykle připomínají spolupráci s V. Remkem.

V pondělí 13. března vyšel na titulní straně krátký článek Josefa Bečváře informující o radosti maminky V. Remka, které kosmonaut po přiletu zavolal. V zahraniční rubrice nechybí mnoho zpráv ze zahraničních médií, jedna zpráva ČTK hovoří o besedě s kosmonauty po jejich přiletu, druhá informuje o letu druhé posádky. O rekordmanech, kteří tráví ve vesmíru již 94 dní, informuje taktéž zpráva ČTK na titulní straně listu o den později. V krátké zprávě ČTK stejný den list upozorňuje na poděkování od vrcholných představitelů dalších sovětských zemí.

Ve středu 15. března lze na hlavní stránce nalézt komentář od neznámého autora, který jednoznačně využívá letu k propagování komunistické ideologie. „*Tento společný krok v dobývání vesmíru se stane novým zdrojem inspirace k prohloubení tradičních vztahů přátelství a spolupráce mezi Československem a Sovětským svazem, podnětem k budovatelskému úsilí našeho lidu, k dalšímu rozvoji vědy a techniky.*“ Text pak uzavírá následující odstavec: „*Toto spojení je praktickým projevem sjednocování jednotlivých tříd a vrstev společnosti pod vedením dělnické třídy, postupného překonávání rozdílů v jejich společenském postavení a v dělbě práce, přechodu*

⁸¹ BEČVÁŘ, Josef. Radost i hrdost. *Rudé právo*. 11. 3. 1978, roč. 58, č. 61, s. 2.

⁸² KROPÁČ, Zdeněk. Zase mají hvězdy nad hlavou. *Rudé právo*. 11. 3. 1978, roč. 58, č. 61, s. 7.

*k sociálně stejnorodé společnosti. Znamená proto významnou stránku výstavby rozvinuté socialistické společnosti a tím i uskutečňování linie vytyčené XV. sjezdem Komunistické strany Československa.*⁸³

List dále ve stejném vydání vydal zprávu z agentury TASS, která popisuje zdravotní stav V. Remka a také přidává informaci, že dalším interkosmonautem bude zástupce Polska, po něm vzlétne kosmonaut z NDR.

Ve čtvrtek 16. března byl otištěn článek moskevského zpravodaje Stanislava Oborského o finální fázi letu Jurije Romaněnka s Georgijem Grečkem, který v závěru upozorňuje na fakt, že Remek a Gubarev na své kolegy v kosmodromu počkají. *„Setkání vesmírné čtveřice na zemi bude nesporně radostné a hodně veselé. A stane se znovu vzrušujícím dokladem o přátelství občanů socialistických zemí.*⁸⁴

Den po příletu Jurije Romaněnka s Georgijem Grečkem, tedy 17. března, je toto téma jednou z hlavních událostí vydání. *Rudé právo* na titulní straně přetiskuje zprávu ČTK o tomto letu a dále blahopřání všem, kdo se na letu komplexu Saljut 6 – Sojuz podíleli, od ÚV KSSS. V tomto poselství se mimo jiné praví: *„Spolupráce vědců a kosmonautů zemí socialistického společenství je přesvědčivým důkazem bratrských vztahů mezi socialistickými zeměmi.*⁸⁵ List dále na titulní straně zveřejnil fotky kosmonautů včetně V. Remka, kterým byla udělena vysoká sovětské a československá státní vyznamenání. Přílet Jurije Romaněnka s Georgijem Grečkem je jedním z nejdůležitějších témat sobotního vydání, opět se k němu v listu vyjadřují i českoslovenští občané.

Od tohoto dne nastává v množství zpráv a dalších článků o kosmonautice v *Rudém právu* značný útlum. List přetiskuje několik kratších agenturních zpráv, v nichž nelze spatřovat prvky propagandy. Informačně velmi hodnotné jsou reportáže Stanislava Stibora z odletu a přistání v sobotních přílohách 25. března a 1. dubna.

8. dubna si čtenáři mohli v dalším článku Stanislava Stibora znovu přečíst o V. Remkovi a o třech sovětských kosmonautech. Rozsáhlé připomenutí přišlo několik dní před příletem kosmonautů do Hvězdného městečka u Moskvy. 11. dubna tak vyšla reportáž zvláštního zpravodaje v Moskvě – Stanislava Oborského – z triumfálního příjezdu kosmonautů do Hvězdného městečka. Oborský několikrát zmiňuje slova V. Remka a jeho dojetí *„Díval jsem se z první řady na Vladimíra. Stál pevně, vypnut, ale zdálo se mi, že se mu oči nepatrně zamžily. Bylo by to možné pochopit. Ostatně*

⁸³ NESG. Podnět k dalšímu rozvoji vědy. *Rudé právo*. 15. 3. 1978, roč. 58, č. 63, s. 1.

⁸⁴ OBORSKÝ, Stanislav. Rekordmani před návratem. *Rudé právo*. 16. 3. 1978, roč. 58, č. 64, s. 2.

⁸⁵ (ČTK). Pozdravné poselství. *Rudé právo*. 17. 3. 1978, roč. 58, č. 65, s. 1.

Vladimír sám o tom později mluvil: o únoru osmačtyřicátého roku, v kterém si náš lid vybral socialistickou cestu vývoje republiky, o přátelství se Sovětským svazem, které se nyní projevilo i v kosmických dálavách. On sám byl první, kdo je ve vesmíru první prokázal – a kdo jiný než on může hlouběji procítit, co tento fakt znamená? A když v takové chvíli zní v Hvězdném městečku sovětská a československá hymna...“⁸⁶

Vět vyloženě podporujících komunistickou ideologii je v tomto textu více. *„Na mítinku jsme znovu slyšeli dobrá slova o Vladimíru Remkovi. Ale on sám na ně odpověděl. Znovu řekl, že mohl letět díky bratrským vztahům mezi našimi komunistickými stranami a socialistickými státy a díky velkolepé sovětské kosmonautické technice.“⁸⁷*

O den později proběhlo předání státních vyznamenání SSSR. Zpravodaj Stanislav Oborský se ho zúčastnil přímo ve Velkém kremelském paláci. V textu nejprve cituje projev L. I. Brežněva, poté pokračuje klasickou reportáží z místa předání vyznamenání. S V. Remkem dokonce Oborský mluvil osobně a na závěr článku nezapomíná zmínit slova našeho kosmonauta: *„Pokládám svůj let za závazek, abych všemi svými silami pomáhal prohlubovat bratrství lidu Československa a Sovětského svazu.“⁸⁸* V zahraniční rubrice je ještě článek z tiskové konference doprovázející tuto akci, kde reportéři připomenuli: *„Náš kosmonaut ve svém vystoupení zdůraznil, že let první internacionální posádky Sojuzu 28 je výrazem semknutosti zemí socialistického společenství a internacionální politiky Sovětského svazu.“⁸⁹*

13. dubna v zahraniční rubrice vyšel článek ČTK informující o slavnostním shromáždění ke dni kosmonautiky v Moskvě, kde představitelé programu Interkosmos hodnotili vývoj tohoto projektu. Akce se zúčastnil také V. Remek, kterého ČTK cituje s několika propagandistickými vyjádřeními: *„Náš let se časově shodoval s velkou událostí v životě mé vlasti – oslavami 30. výročí únorového vítězství československé dělnické třídy. Československa socialistická republika už déle než 30 let buduje nový život v těsné spolupráci s bratrskými zeměmi. Náš let je dokladem skutečného socialistického internacionalismu a svědčí o rozsáhlých možnostech kosmonautiky a o příznivých perspektivách spolupráce socialistických zemí při výzkumu a využití kosmického prostoru pro potřeby vědy a národního hospodářství.“* Dále řekl,

⁸⁶ STIBOR, Stanislav. Hvězdné městečko objelo vesmírnou čtveřicí. *Rudé právo*. 11. 4. 1978, roč. 58, č. 85, s. 7.

⁸⁷ tamtéž

⁸⁸ STIBOR, Stanislav. L. Brežněv předal kosmonautům vysoká sovětská vyznamenání. *Rudé právo*. 12. 4. 1978, roč. 58, č. 86, s. 7.

⁸⁹ (ob, mzi). Nová etapa výzkumu. *Rudé právo*. 12. 4. 1978, roč. 58, č. 86, s. 7.

že neúnavné úsilí KSSS, generálního tajemníka ÚV KSSS a předsedy prezidia Nejvyššího sovětu SSSR Leonida Brežněva a KSC, generálního tajemníka ÚV KSC a prezidenta ČSSR Gustáva Husáka o upevňování bratrského přátelství a spolupráce našich zemí a národů vytvořilo podmínky pro účast československého občana na pilotovaných kosmických letech. „Spolupráce odborníků a kosmonautů našich zemí je přesvědčivým příkladem pevných přátelských vztahů mezi Sovětským svazem a Československem,“ řekl závěrem Vladimír Remek.⁹⁰ Deník ve stejný den ještě přinesl rozsáhlou reportáž z tiskové konference po předání státních vyznamenání a krátkou reakci sovětských listů.

Po předání vyznamenání nastává v *Rudém právu* opět informačně klidnější období, kdy vychází jen několik kratších zpráv ČTK o výsledcích pokusů a několik odbornějších článků zejména v pravidelném čtvrtěním seriálu věda a výzkum.

V sobotu 22. dubna vyšel ideologií příliš nezátížený rozsáhlý rozhovor s V. Remkem a A. Gubarevem, na který lákají na titulní straně vlastnoruční podpisy a pozdrav čtenářům *Rudého práva*.⁹¹

Další důležité datum nastává ve čtvrtek 27. dubna, kdy *Rudé právo* pomocí zprávy ČTK oznamuje, že „Vladimír Remek se svými druhy přiletí do vlasti“⁹² a v textu dále upozorňuje, že „Návštěva se stane výrazem nerozborného přátelství národů Československa a Sovětského svazu, jehož základem jsou bratrské vztahy Komunistické strany Československa a Komunistické strany Sovětského svazu.“ a „Stane se dalším důkazem toho, že vztahy mezi našimi zeměmi založené na principech socialistického internacionalismu umožňují sjednocovat a umocňovat naše síly ku společnému prospěchu.“⁹³

Na titulní straně je ještě text Stanislava Stibora, v němž autor vyjadřuje nadšení nad chystaným příjezdem delegace. Stibor ji srdečně zve do Prahy a mimo jiné se zmiňuje o naší republice: „Ani ve skutečnosti nepatří k největším zemím či velkým zemím na světě. Je však velká pracovitostí svého lidu a upřímností svého přátelství k lidu Sovětského svazu a v touze společně s ním bojovat za mír na celém světě a přátelství mezi národy. Toto poznání vám spolu s tradičním chlebem a solí na přivítanou nabízíme pro příštích několik dní vaší návštěvy Československa.“⁹⁴ List

⁹⁰ (ČTK). Plánují se složitější lety. *Rudé právo*. 13. 4. 1978, roč. 58, č. 87, s. 7.

⁹¹ Viz příloha 11

⁹² Viz příloha 12

⁹³ (ČTK). Společně ve vesmíru – společně v Československu. *Rudé právo*. 27. 4. 1978, roč. 58, č. 99, s. 1.

⁹⁴ STIBOR, Stanislav. Otevřená náruč Prahy. *Rudé právo*. 27. 4. 1978, roč. 58, č. 99, s. 1.

tentýž den na třetí straně přetiskuje životopisy čtveřice kosmonautů a v odborném článku znovu připomíná podíl Čechoslováků na programu Interkosmos.

Vydání 28. dubna už reflektuje slavnostní přilet kosmonautů do Československa. *Rudé právo* vychází s červeným titulkem „Čest a sláva vyznamenaným“.⁹⁵ Články doplňuje množství fotografií s kosmonauty. Nejvíce prostoru dostala reportáž z přiletu a z průjezdu Prahou, kdy delegaci na trase vítají představitelé komunistické strany, další ocenění občané, pionýři i obyčejní lidé. Nesignovaní reportéři v článku „*V objetí rozjásané Prahy*“ upozorňují na průjezd Leninovou třídou. „*Ta třída se jmenuje Leninova. S Leninovým jménem a učením je pevně spojen i náš nový socialistický život a rozvoj spolupráce se Sovětským svazem, k níž se nejnověji přiřadila i spolupráce v kosmu.*“⁹⁶

Rudé právo také otisklo „*Projev soudruha Gustáva Husáka*“, který zmiňuje politický význam celé akce: „*První kosmický let s mezinárodní posádkou má i hluboký politický význam. Ukazuje bratrskou spolupráci mezi Sovětským svazem, Československem a dalšími socialistickými zeměmi. Ukazuje hloubku této spolupráce, která se stále více rozvíjí prostřednictvím Interkosmu i v této důležité oblasti. Myslím, že to velmi výstižně vyjádřil soudruh Leonid Iljič Brežněv, když vám odevzdával vysoká sovětská vyznamenání. Řekl, že bratrství a spolupráce zemí socialistického společenství se rozšířily z naší planety do kosmického prostoru.*“⁹⁷

V sobotu 29. dubna vyšlo rozšířené vydání, neboť v pondělí byl státní svátek Prvního máje. Titulní straně vévodí nápis „*Ať žije svátek internacionalismu!*“ Kosmonauty se zabývá jeden z hlavních článků čísla, jenž informuje o přijetí v Praze, kde se členové delegace stali čestnými občany. V článku se objevily úryvky z projevů, například Antonín Kapek, vedoucí tajemník městského výboru KSČ v Praze, „*ve svém projevu připomněl trvalou vděčnost občanů Prahy sovětským osvoboditelům za záchranu před zničením města fašistickými okupanty a rovněž radost Pražanů nad tím, že přátelská spolupráce Československa se Sovětským svazem pokračuje a našla další vyvrcholení při prvním mezinárodním vesmírném letu.*“⁹⁸

List také přetiskl projev Lubomíra Štrougala, předsedy federální československé vlády, který *Rudé právo* nijak nekomentuje. Štrougal v textu upozorňuje na kosmonauty, jimž se v Československu vždy líbí. „*Všichni sověští hrdinové*

⁹⁵ Viz příloha číslo 14

⁹⁶ (Od našich zpravodajů). V objetí rozjásané Prahy. *Rudé právo*. 28. 4. 1978, roč. 58, č. 100, s. 1, 2.

⁹⁷ HUSÁK, Gustáv. Projev soudruha Gustáva Husáka. *Rudé právo*. 28. 4. 1978, roč. 58, č. 100, s. 2.

⁹⁸ (Od našich zpravodajů). Kosmonauti – čestní občané Prahy. *Rudé právo*. 29. 4. 1978, roč. 58, č. 101, s. 1, 2.

vesmíru, počínaje nezapomenutelným Jurijem Gagarinem, kteří navštívili naši republiku, mnohokrát vyprávěli, že u nás nechali doslova kus svého srdce. Stejný díl našich srdcí si odvezli domů. Jsme přesvědčeni, že i pro jejich druhy, které u nás vítáme, se stane Československo druhou vlastí stejně tak, jako náš Vladimír Remek našel svůj druhý domov v Sovětském svazu.“⁹⁹

V úterý 2. května je deník plný informací z oslav Prvního máje, jimž se věnuje zpravodajství z domova i ze světa. Svátek práce byl jedním z každoročních vrcholů oslav komunismu. Význam akce v roce 1978 byl ještě o to větší, že „je tomu 30 let od Vítězného února, blíží se desáté výročí internacionální pomoci, 60. výročí vzniku samostatného československého státu, 10. výročí československé federace.“¹⁰⁰ Ve stejném článku *Rudé právo* zmiňuje také kosmonauty, kteří patřili k hlavním hvězdám oslav, a píše: „*Statisíce občanů Prahy vyjadřují radost nad stále se rozvíjející československo-sovětskou spoluprací, které letos tak skvěle dominuje společný úspěch v dobývání kosmu, vynikající příklad socialistického internacionalismu.*“¹⁰¹

Na druhé straně se objevuje komentář vyzdvihující kosmonauty. V závěru autor píše o tom, jak celá akce a čin kosmonautů spojuje obyvatele. „*Řeknu vám, že právě na téhle prvomájové tribuně, při pohledu na ty nekonečné proudy pracujících, si člověk uvědomuje, že není vůbec sám, že patří do obrovského kolektivu lidí spjatých společnou myšlenkou a společnou vůlí, odhodlaných učinit pro svou zemi všechno, co je v jejich silách. I já jsem jedním z těch, kteří šli dnes celou naší zemi. Pocit sounáležitosti dává člověku křídla,*“¹⁰² napsal autor.

List také informoval o nedělních cestách kosmonautů do různých míst republiky. Vladimír Remek se společně s Alexejem Gubarevem, Vladimírem Šatalovem a stranickým doprovodem vydal do Českých Budějovic, kde se narodil. Článek informuje o jednotlivých zastávkách, které byly lemovány akcemi utužujícími komunistickou ideologii. Kupříkladu na českobudějovické radnici vystoupil František Pitra, vedoucí tajemník jihočeského KV KSČ a prohlásil, „*že kosmický let Vladimíra Remka uskutečněný společně se sovětskými kosmonauty se pro mladou generaci stal vzorem odvahy a současného hrdinství. Jestliže naše osvobození před třiatřiceti lety*

⁹⁹ ŠTROUGAL, Lubomír. Projev soudruha LUBOMÍRA ŠTROUGALA. *Rudé právo*. 29. 4. 1978, roč. 58, č. 101, s. 2.

¹⁰⁰ NESG. Radost a odhodlání. *Rudé právo*. 2. 5. 1978, roč. 58, č. 102, s. 1.

¹⁰¹ tamtéž

¹⁰² (Hf, sto). Pohledem kosmonautů. *Rudé právo*. 2. 5. 1978, roč. 58, č. 102, s. 2.

symbolizuje objetí sovětského a našeho vojáka, pak symbolem obětí dnešní doby se stalo objetí sovětského a našeho kosmonauta. ¹⁰³

Delegace se pak přesunula do haly Škodovky, kde vystoupili různí pracující, aby hovořili o inspiraci, kterou jim cesta poskytla. „*Shromáždění pracujících v českobudějovické Škodovce vyústilo v manifestaci nerozborného přátelství našeho a sovětského lidu. Její účastníci také odeslali telegram velvyslanectví Sovětského svazu v Praze, ve kterém přislíbili, že přispějí k posílení socialistického společenství a k upevnění míru. V rezoluci adresované Československému mírovému výboru ostře odsoudili snahy některých kruhů v USA uskutečnit výrobu neutronové bomby,*“¹⁰⁴ napsalo *Rudé právo*. V duchu oslav přátelství Československa a SSSR se nese taktéž článek „*V náruči vděčných přátel*“¹⁰⁵, kde list informuje o cestě zbylé části delegace na sever Čech.

3.1.2 Shrnutí mediálního obrazu letu V. Remka v Rudém právu

Let prvního československého kosmonauta dostal v hlavním listu v zemi velký prostor. Zpravodajství ale ovládlo stránky *Rudého práva* až po startu posádky, o přípravách letu čtenáři ve sledovaném období prakticky neměli informace. Zprávy o letu kosmonautů v jeho průběhu zabíraly několik stránek, list podrobně zpravodajsky informoval o průběhu letu i díky svým zpravodajům přímo v Sovětském svazu.

Vedle klasického zpravodajství se v *Rudém právu* objevovaly i reportáže, komentáře, odborné články a rozhovory. Charakteristickým znakem textů bylo časté vyzdvihování letu jako „*důkazu přátelství Československa a SSSR*“, jako „*úspěchu socialistického tábora*“ jako „*výsledku bratrské spolupráce zúčastněných zemí a internacionalismu*“. List zdůrazňoval „*mírové pojetí sovětského kosmického výzkumu*“.

Několikrát byl zdůrazněn také fakt, že posádka letěla v období výročí Vítězného února, bez něž by úspěchu nebylo možno dosáhnout. Jednou list pak zmiňuje desetileté výročí „*internacionální pomoci z roku 1968*“.

¹⁰³ (STRÍDA, Michal; BEČVÁŘ, Josef). K Budějicům cesta... *Rudé právo*. 2. 5. 1978, roč. 58, č.102, s. 6.

¹⁰⁴ tamtéž

¹⁰⁵ (STIBOR, Stanislav; KRÁKORA, Antonín). V náruči vděčných přátel. *Rudé právo*. 2. 5. 1978, roč. 58, č.102, s. 6.

Jednoznačným rysem propagandy byla častá vyjádření občanů, kteří se k letu vyjadřovali. Vesměs se zavazovali ke zvýšení svých pracovních výkonů a motivovali tak ostatní občany.

Rudé právo informovalo čtenáře o ohlasech zahraničních listů, vedle oslavných zpráv z médií ze spřátelených zemí se nevyhýbalo ani západním zemím. V jejich případech několikrát zdůraznilo, že západní programy spolupráce a výzkumu jsou na nižší úrovni než ty sovětské.

Pro čtenáře se zájmem o vědu bylo hodnotné velké množství odborných článků o kosmonautice (pokrývaly náležitosti samotného letu, program Interkosmos i obecnější články o dobývání vesmíru), které byly vydávány jak v průběhu letu, tak v následujícím období. Většina vědeckých článků byla zatížena dobovou ideologií méně než klasické zpravodajství. Články ale nebyly psány kritickým pohledem, činnost Sovětů byla považována za bezchybnou.

Od poloviny března do poloviny dubna zprávy o akci ustaly, obsáhlejší články se objevily pouze v období, kdy kosmonauti získali sovětská vyznamenání.

Za druhý vrchol mediálního pokrytí letu lze považovat příjezd kosmonautů do vlasti, který proběhl na konci dubna, a následné oslavy Prvního máje. List zdůrazňoval, že za letem zástupce Československa stojí socialismus, že jde o „*správnou cestu*“. *Rudé právo* také pravidelně upozorňovalo na význam „*československo-sovětského bratrství a přátelství československého a sovětského lidu*“. Vše potvrzovaly přetisknuté projevy představitelů strany, které list nijak nekomentoval.

3.2 Mladá fronta

Deník *Mladá fronta*, založený skupinou levicových intelektuálů v posledních válečných dnech, začal vycházet 9. května 1945 v bývalém sídle německého deníku *Der Neue Tag* v pražské Panské ulici. Vydavatelem tisku byl Svaz české mládeže (SČM). Po zestátnění tiskáren v roce 1953 se vydávání deníku ujal Ústřední výbor Československého svazu mládeže (ÚV ČSM), v roce 1970 se list oficiálně stal orgánem nástupnického Ústředního výboru Svazu socialistické mládeže (ÚV SSM).

List vycházel s podtitulem Deník mladých lidí v letech 1945 až 1990. Na jeho činnost pak od září 1990 navázala *Mladá fronta DNES* jako nový nezávislý titul, který se postupně stal dlouhodobě nejprodávanějším seriózním listem v České republice.

Také před rokem 1989 se *Mladá fronta* řadila mezi nejčtenější deníky, v roce 1978 byla na třetím místě s denním nákladem kolem 325 tisíc výtisků za *Rudým právem*

(náklad kolem 1 milionu a 18 tisíc) a *Zemědělskými novinami* (přibližně 370 tisíc), před listem *Práce* (přibližně 238 tisíc).¹⁰⁶

Jeden výtisk stál stejně jako *Rudé právo* ve všední den 50 haléřů, sobotní vydání s přílohou *Víkend* vyšlo na 1 Kčs. Měsíční předplatné si zájemci mohli pořídit za 12,70 Kčs. Šéfredaktorem listu sídlícího v Panské ulici v Praze byl Jiří Fér. List obvykle na prvních třech stránkách publikoval zprávy z domova, čtvrtá strana sloužila pro novinky z kultury, servisní rubriky a reklamu, závěrečné dvě strany byly věnovány informacím ze zahraničí a sportu.

Orientace *Mladé Fronty* na mladé se projevovala například ve větším prostoru věnovaném činnosti mládežnických organizací a příbuzným tématům.

3.2.1 Mediální obraz letu V. Remka v Mladé frontě

Mladá fronta stejně jako *Rudé právo* před letem několikrát kratičce informovala o letu Jurije Romaněnka a Georgije Grečka. Avšak na rozdíl od listu komunistické strany *Mladá fronta* alespoň naznačila, že se k letu připravuje také náš interkosmonaut. V den, kdy V. Remek odstartoval (2. března), v listu vyšel článek MUDr. Jiřího Šulce CSc., kde se autor zabývá hlavně přípravou kosmonautů po lékařské stránce. V úvodu textu doplněného obrázkem s dvojicí kosmonautů a popisem „*Před starty interkosmonautů*“ autor upozorňuje, že se „*od prosince 1976 ke startům v Hvězdném Městečku připravují letci z Československa, Polska a NDR.*“¹⁰⁷ Avšak o tom, že je už na den vydání naplánovaný let V. Remka, se deník nezmiňuje.

Pro čtenáře, který neměl přístup k informacím z rozhlasu nebo televize, tak bylo další číslo, tedy pátek 3. března, velkým překvapením. Na hlavní straně je velký červený nadpis „*Náš Gagarin se jmenuje Remek!*“, z přidané fotografie se usmívá V. Remek a A. Gubarev¹⁰⁸. Velký prostor na pravé části titulní strany zabírají zdvižené ruce a nápis „*před námi září hvězdná cesta dlouhá žene nás vzhůru kosmická touha kosmická touha v nás*“. Hlavní článek čísla je pojat zpravodajsky, přesto v něm lze nalézt několik odstavců využitých k propagandě, a to zejména díky citování vyjádření některých představitelů strany. U příležitosti startu na kosmodromu v Bajkonuru se totiž na tiskové konferenci objevila československá delegace, v článku pokračujícím v zahraniční rubrice tak můžeme nalézt vyjádření člena předsednictva ÚV KSČ Jozefa

¹⁰⁶ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010. Normalizace (1969-1989); Média znovu v područí strany a státu, s. 253.

¹⁰⁷ ŠULC, Jiří. Tři etapy jedné cesty. *Mladá fronta*. 2. 3. 1978, roč. 34, č.52, s. 3.

¹⁰⁸ Viz příloha číslo 8

Lenárta: „*Chtěl bych především zdůraznit, že společný let má vědeckovýzkumný a národohospodářský význam. Chci však zdůraznit, že má i velký politický význam, protože jde o projev internacionalismu, o projev velké důvěry Sovětského svazu k Československu, o důkaz integrace v oblasti vědy a výzkumu na jednom z rozhodujících úseků současné společnosti, na úseku mírového využívání kosmického prostoru. Tento společný let je třeba nejen uvítat, ale měli bychom se snažit, aby jich bylo co nejvíc, aby se prohlubující socialistická integrace ještě více projevovala ve všech oblastech našeho života, aby výzkum kosmu přinášel i nám národohospodářský užitek.*“¹⁰⁹

Lod' Sojuz 28, na jejíž palubě jsou kosmonauti ze SSSR a ČSSR, je dalším výrazným svědectvím nerozborného dlouhodobého přátelství mezi národy obou zemí. Tento pocit vyjádřil na tiskové konferenci, která se konala na kosmodromu Bajkonur před startem mezinárodní posádky, též jeden z účastníků osvobozovacích bojů o Československo, dvojnásobný hrdina SSSR, kosmonaut generálporučík letectva Georgij Beregovoj: „*Krvavý boj proti hitlerovskému fašismu skončil osvobozením bratrského Československa... a dnes je jeho občan první, kdo se společně se sovětským kosmonautem účastní práce, jejímž cílem je využití kosmického prostoru a získání vědeckovýzkumných poznatků pro mírové účely. V tomto směru je tato naše spolupráce skvělým příkladem pro národy na celém světě.*“¹¹⁰ V dalším odstavci je připojeno také vyjádření samotných kosmonautů. V. Remek poděkoval komunistické straně: „*Dovolte mi, abych upřímně poděkoval Komunistické straně Československa, Komunistické straně Sovětského svazu a sovětské vládě za velkou důvěru, která mi byla prokázána.*“¹¹¹

Na druhé straně list dává prostor svému vydavateli, tedy Socialistickému svazu mládeže. V krátkém textu „*Mladý pozdrav do kosmu*“ Ústřední výbor SSM posílá kosmonautům pozdrav: „*Váš let symbolizuje pevné pouto přátelství mezi lidem obou našich zemí, celého socialistického společenství, je průkazným vyjádřením našich vpravdě bratrských a internacionálních vztahů. Jsme na vás hrdí. Věříme, že váš příklad se stane dalším zdrojem inspirace pro každodenní život a práci mladých lidí v obou našich zemích, pro jejich vůli, sílu a odhodlání všude tam, kde se pod vedením našich komunistických stran o rozkvětu socialismu a komunismu rozhoduje.*“¹¹²

¹⁰⁹ NESG. Mezinárodní posádka Sojuzu 28. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 53, s. 5.

¹¹⁰ tamtéž

¹¹¹ tamtéž

¹¹² (Ústřední výbor socialistického svazu mládeže). Mladý pozdrav do kosmu. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 53, s. 2.

Deník také otiskl několik dojmů vybraných osob. Jednou z nich je Miroslav Dočkal, předseda ústředního výboru SSM. „*Cítím obrovskou hrdost nad tím, že k dobyvatelům kosmu patří od dnešního dne i občan Československé socialistické republiky kapitán Vladimír Remek. Jeden z milionů mladých lidí, kteří vyrostli v socialistické společnosti, které vychovala Komunistická strana Československa. Start prvního československého kosmonauta společně s plukovníkem Alexejem Gubarevem v rámci programu Interkosmos je současně důkazem bratrsky nezištné vskutku internacionální spolupráce Sovětského svazu s ostatními socialistickými zeměmi i v tak vysoce náročné oblasti jako je kosmonautika.*“ Na závěr pak Dočkal napsal: „*Věřím, že příklad kapitána Remka bude pro všechny naše chlapce a dívky povzbuzující v jejich životě i práci.*“¹¹³

Redaktorem *Mladé fronty* byl Karel Pacner, známý odborník na kosmonautiku. Do vydání přispěl rozhovory s generálem Josefem Remkem, otcem prvního československého kosmonauta, Alexejem Gubarevem i samotným Vladimírem Remkem. Na třetí straně je velkým nápisem upozorněno na fakt, že Pacner byl prvním československým novinářem, jenž právě s V. Remkem udělal rozhovor. Stalo se tak v říjnu 1977 přímo v Hvězdném městečku, kam se Pacner vydal. V interview kosmonaut mluví hlavně o přípravě na let, politické pozadí nezmiňuje. Odpovídá ale na dotaz, zda je členem socialistického svazu mládeže: „*Ne. Byl jsem v ČSM... Pak jsem vstoupil do strany. Víte, vždyť jsem se čtyři roky učil na Gagarinově akademii a tam organizace SSM nepracovala. A tady také není.*“¹¹⁴ Zajímavé je ještě Remkovo úvodní vyjádření, které poodhaluje, k jakým médiím měl přístup ve Hvězdném městečku: „*Když jsem byl ty čtyři roky v Gagarinově akademii, dostávali jsme Mladou frontu a Rudé právo. Pořád se pokládám za mladého – a ve vašem deníku jsou články, které jsou mi blízké a zajímavé.*“¹¹⁵

Karel Pacner ještě o pořizování rozhovoru napsal krátkou reportáž. V ní popisuje setkání s kosmonautem a líčí pozitivní dojem, který na něj zanechal. „*Předávám mu vlaječku Mladé fronty – třeba si ji vezme s sebou do kosmu – a několik svých posledních knih o kosmonautice.*“ Pak pokračuje dále: „*Vladimír Remek je milý temperamentní blondák.*“ „*Jsem rád, že jste z Mladé fronty. Mladá fronta si na nás vzpomněla první*

¹¹³ NESG. První dojmy po startu. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 53, s. 2.

¹¹⁴ PACNER, Karel. Vladimír Remek: Splněný sen. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.

¹¹⁵ tamtéž

– prakticky od začátku ji sem do Hvězdného městečka dostáváme. Ostatní noviny a časopisy jsme si museli objednat.“¹¹⁶

Obsáhlé zpravodajství nabídla *Mladá Fronta* také v sobotu. Na titulní stránce se vedle zpravodajského článku o novinkách z letu bez zřetelné ideologické propagandy a děkovného telegramu G. Husáka a L. Štrougala L. Brežněvovi, který stejně jako *Rudé právo* list přetiskl, nachází ještě komentář nazvaný „Ke hvězdám“. V něm Milan Syruček vyjadřuje svou radost nad letem, neopomíná ani upozornit, jaký význam na letu má spolupráce socialistického tábora, kterou srovnává s hvězdami ve vesmíru. „*Je to tak i v našem společenství: jsme součástí našeho státu a náš stát je součástí širšího společenství, které je zítřkem planety a jež uskutečňuje nejhumánnější sny lidstva.*“ Autor v závěru svého textu vzpomíná i na další hvězdy: „*Na hvězdu, jejíž rudý symbol spojuje milióny lidí na světě ve stejném přesvědčení, ve stejné víře a ve stejném odhodlání za toto přesvědčení bojovat – i za cenu svého života. Nikoliv pro sebe a svůj život, ale pro ono společenství, jehož výsledky práce a součinnosti umožnily i Remkovi podívat se blíže na svou hvězdu. A z této výše pohlédnout zpět na tu Zemi, jejíž osud není ve hvězdách, ale v rukou nás všech.*“¹¹⁷

List znovu dal prostor různým osobnostem, aby se k události vyjádřily. Umělci, předsedové různých organizací i zástupci vědeckých organizací let oslavují, myšlenku internacionalismu a další ideologické prvky ale tentokrát nezdůraznili.

„*Pro nás jde o velkou báječnou událost, i když v mezinárodním kosmickém výzkumu je to jenom jeden z článků mnohaleté intenzivní týmové práce, která už přinesla tolik úspěchů. Vzpomeňme jenom na Gagarinův let, na společný let Sojuz-Apollo atd. Oběma kosmonautům přeji moc úspěchů a dobré přistání. A nám nekosmonautům, abychom byli hrdí, ale přitom nezpychli,*“¹¹⁸ řekl zasloužilý umělec Karel Gott, jeden z citovaných umělců.

Mladá Fronta vzhledem ke své orientaci na mladé lidi více informuje o různých organizacích, které byly v tehdejší Československu zaměřeny na mladé občany. V článku „*Přijali V. Remka za svého člena*“ list píše o pracovních kolektivech, které v souvislosti s letem kosmonautů učinily různé závazky. „*Na počest vesmírné cesty prvního československého kosmonauta nám hlásily zpevnění svého socialistického závazku dvě mládežnické BSP z pomocného lokomotivního depa ve Veselí nad Lužnicí.*

¹¹⁶ PACNER, Karel. Vladimír Remek: Nenadálé setkání u trenážerů. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.

¹¹⁷ SYRUČEK, Milan. Ke hvězdám. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.

¹¹⁸ NESG. Hrdost a nadšení. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 1.

*Členové BSP I. Sjezdu SSM pod vedením Vladimíra Edra a členové mládežnické BSP SČSP a 30. výročí Vítězného února pod vedením Františka Flika se zároveň rozhodli přijmout kosmonauta Vladimíra Remka za svého čestného člena. Za nového člena si mladí železničáři patřičně rozšířili i svůj socialistický závazek. Rozhodli se, že do XI. Světového festivalu mládeže a studentstva odveze každý člen kolektivu jeden vlak zdarma. Svazáci dále mj. odpracují 300 brigádnických hodin.*¹¹⁹

Let kosmonautů byl hlavní událostí vydání, což dokládá i třetí strana, kde se vedle informačně hodnotného článku od Karla Pacnera nachází také shrnutí informací ze zahraničních médií – jak ze zemí socialistického tábora, tak z kapitalistického. Vedle oslavných komentářů neopomíná *Mladá fronta* ani několik kritických připomenutí na západoevropské země. „*Ve zpravodajství západoněmeckých sdělovacích prostředků o účasti československého kosmonauta na letu lodi Sojuz 28 k orbitální stanici Saljut 6 je však zároveň patrné i určité zklamání nad tím, že Spojené státy nepostupují obdobně jako Sovětský svaz. V NSR byl totiž koncem loňského roku vybrán pro americký program Skylab také vlastní kandidát na kosmonauta, ale stále ještě se neví, zda se tohoto letu vůbec zúčastní, ani kdy se let uskuteční.*“¹²⁰

Vladimír Remek se stal hlavním tématem přílohy *Víkend*, která v *Mladé frontě* vycházela každou sobotu. Čtenář v ní našel obsáhlý článek o životě V. Remka, popis struktury vesmírné lodě a rozhovor K. Pacnera s Antonínem Dvořákem, který řídil lékařský výběr československých kandidátů pro kosmické lety. Dvořák v interview¹²¹ čtenáři přiblížil, jak probíhal výběr kandidátů, a poodhalil tak pozadí výběru V. Remka, o němž se jinak v analyzovaných novinách příliš nemluvalo.

V pondělním vydání *Mladá fronta* informuje o zahájení experimentů a o dalších novinkách ve vesmíru. Stejně jako *Rudé právo* přetiskuje také telegramy, které si vyměnili soudruzi Gustáv Husák a Leonid Brežněv s kosmonauty. Nejvýraznější propagandu komunistického režimu spatřuji v dalším z vyjádření občanů. Jako první je na titulní stránce zmíněn Jaroslav Hejna, vedoucí tajemník Svazu českých dramatických umělců: „*Mám nesmírnou radost a pocit hlubokého uspokojení, že právě v období 30. výročí Vítězného února, který otevřel cestu k dosažení všech našich socialistických cílů a komunistických ideálů vstupuje do kosmu náš československý občan.*“¹²²

¹¹⁹ (řo). Přijali V. Remka za svého člena. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 2.

¹²⁰ NESG. Oběžná dráha přátelství a spolupráce. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.

¹²¹ PACNER, Karel. Letenka těžce zasloužená. Příloha *Víkend*. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.

¹²² NESG. Nezměrná vlna radosti. *Mladá fronta*. 6. 3. 1978, roč. 34, č. 55, s. 1.

List opět informoval o článcích v zahraničních médiích, která po „*celém světě věnují zvláštní pozornost kosmickému letu první mezinárodní posádky*“. Kupříkladu polské listy našly symbol letu v myšlence socialismu: „*Trybuna ludu a další polské listy píší mj. O tom, že letem žije celé Československo a zdůrazňují, že let je symbolem upevňující se jednoty socialistických zemí.*“¹²³ Podle *Mladé fronty* sovětská média V. Remka titulovala jako „*Syna Vítězného února*“. Zájemce o kosmonautiku jistě potěšila třetí strana, kde vedle dokončení úvodní reportáže ČTK o víkendových událostech na lodi je popis kosmického komplexu, kde pracovala mezinárodní posádka.

V úterý 7. března *Mladá fronta* informuje o čtvrtém dnu činnosti mezinárodní posádky ve zpravodajském článku ČTK na hlavní straně a v zahraniční rubrice. List opět přetiskuje názory osobností z různých organizací. Některé vyjadřují pouze svůj obdiv, jiné neopominají ani zmínit důležitost komunistické myšlenky. „*V prvním okamžiku jsem pocítil velkou radost z toho, že Vladimír Rmek je jedním z naší velké rodiny, tedy atlet. Jeho cesta do vesmíru je dalším potvrzením přátelských vztahů mezi ČSSR a SSSR a vítězstvím mírové myšlenky, kterou prosazují socialistické státy,*“¹²⁴ píše se pod jménem Dalibora Trpíka, člena předsednictva ÚV ČSTV a předsedy výboru Atletického svazu ÚV ČSTV.

Jako hodnotná pro čtenáře se zájmem o odbornější pohled na celou problematiku se opět ukázala třetí strana, kde se nachází obsáhlý článek Karla Pacnera o pokusech, které probíhaly na palubě orbitálního komplexu.

Ve středu 8. března *Mladá fronta* informovala o další vývoji letu a experimentů. Stejně jako *Rudé právo* otiskla také *Poděkování našeho kosmonauta*, který v textu mimo jiné pronesl: „*Nedávno jsme vzpomínali třicáté výročí Vítězného února. Nyní je mi jasné, že v těch gottwaldovských únorových dnech začal náš start do vesmíru.*“¹²⁵ List tradičně přinesl ohlasy oslovených občanů a informace o pokrytí události v cizích médiích. Oba texty se nesly v charakteristickém duchu. Přínosná pro čtenáře byla i v tento den třetí strana, na níž Karel Pacner pokračoval v odborném popisu experimentů.

Ve čtvrtek 9. března, tedy den před plánovaným přiletem posádky, pokračuje list v tradičním schématu, kdy na první stránce přináší článek informující o průběhu letu a na druhé ohlasy občanů. Na třetí straně tentokrát Karel Pacner přinesl rozhovor s náhradním reprezentantem Československa – Oldřichem Pelčákem – a odborný článek

¹²³ NESG. Ve všech jazycích znějí slova uznání. *Mladá fronta*. 6. 3. 1978, roč. 34, č. 55, s. 2.

¹²⁴ NESG. Hlasy radosti a obdivu. *Mladá fronta*. 7. 3. 1978, roč. 34, č. 56, s. 1, 2.

¹²⁵ NESG. Poděkování našeho kosmonauta. *Mladá fronta*. 8. 3. 1978, roč. 58, č. 57, s. 5.

o astronomickém experimentu, který na lodi proběhl. List také informoval o přání k Mezinárodnímu dni žen, který posádka minulý den odeslala z kosmu. V krátkém sloupečku čtenář našel i odpověď od členky sekretariátu ÚV KSČ Marie Kabrhelové: *„Z celého srdce díky vám, drazí soudruzi, za váš pozdrav československým ženám. Jsme na vás hrdé, jsme hrdé na váš skvělý internacionální čin. Přejeme vám úspěšné splnění úkolu a šťastný návrat na naši rodnou Zemi.“*¹²⁶

V pátek 9. března list informoval o přípravách na ukončení letu, obdobnou formou jako v minulých dnech dal i prostor k vyjádření několika občanům. Na třetí straně vyšel článek Karla Pacnera, který shrnul dosavadní činnost programu Interkosmos. Účast našich vědců na tomto programu doboví i současní odborníci považují za jeden z hlavních důvodů, proč jako první letěl právě československý kosmonaut.

Důležitým dnem byla pro *Mladou frontu* sobota 11. března, kdy deník mohl referovat o návratu kosmonautů zpátky na Zemi.¹²⁷ Reportáž ČTK o přiletu informovala objektivně, na titulní straně se však objevuje rovněž telegram soudruha Gustáva Husáka, který jej zneužil k propagandě: *„Váš čin zůstane navěky zapsán v dějinách kosmonautiky jako příklad internacionální politiky Sovětského svazu, důkaz prohlubující se bratrské spolupráce socialistických zemí, pevného přátelství národů Československa a Sovětského svazu, doklad síly socialistického internacionalismu.“*¹²⁸

Typickým příkladem zneužití tisku k šíření komunistických myšlenek jsou znovu názory občanů. Charakteristické pro list je vyjádření vedoucí brigády socialistické práce československo-sovětského přátelství v národním podniku Praga Marty Rejmontové: *„Dnes už můžeme říct slovy naší národní opery: Dobrá věc se podařila. Jsme hrdí na to, že prvý Čechoslovák, příslušník naší mladé generace, splnil všechny náročné úkoly, o kterých jsme byli prostřednictvím televizních kamer informováni přímo z vesmíru. Všichni členové naší brigády se na počest vynikajícího úspěchu socialistické mezinárodní spolupráce budou ještě aktivněji podílet na splnění plánovaných ekonomických úkolů. Prvou mimořádnou směnu jsme na svém pracovišti odpracovali již v sobotu 5. března.“*¹²⁹ Hodnotnější pro náročnější čtenáře byla příloha *Víkend*, kde Karel Pacner po odborné stránce podrobně rozebral experiment s buněčnými řasami (*Chlorella I*).

¹²⁶ NESG. MDŽ i ve vesmíru. *Mladá fronta*. 9. 3. 1978, roč. 58, č. 58, s. 5.

¹²⁷ Viz příloha číslo 10

¹²⁸ NESG. Blahopřání kosmonautům. *Mladá fronta*. 11. 3. 1978, roč. 34, č. 60, s. 1.

¹²⁹ NESG. Z kosmu na zem. *Mladá fronta*. 11. 3. 1978, roč. 34, č. 60, s. 2.

V celém týdnu od pondělí 13. března do soboty 18. března, tedy v době, kdy již kosmonauti byli zpět v Sovětském svazu, se pokrytí události *Mladou frontou* neslo ve stejném duchu. Zpravodajsky pojaté články o dojmech kosmonautů a o jejich pohybu po Sovětském svazu (16. března přistála také posádka Sojuzu 26) doplnilo vyjádření několika oslovených občanů, kteří vyslovili slova obdivu se stejnými charakteristickými rysy jako ve výše popsaných textech.

V dalších týdnech již zprávy o kosmonautech ustaly. *Mladá fronta* pouze několikrát ve zpravodajství informovala o stavu kosmonautů, o jejich příjezdu do Hvězdného městečka a o udělení vyznamenání. Za zmínku stojí až vydání z 12. dubna, kdy deník píše o předávání vyznamenání kosmonautům v Moskvě.

Jedním z článků na titulní straně je nesignovaný text pod nadpisem „*Symbol bratrství v kosmu*“, kde autor popisuje předávání vyznamenání. V něm se vyjádřil Leonid Brežněv, který podle přepisu *Mladé fronty* mimo jiné pronesl: „*Bratrské přátelství a spolupráce zemí socialistického společenství se rozšířily z naší planety do kosmického prostoru. Máme z toho radost a jsme na to hrdí.*“¹³⁰

O den později list těží z konference u příležitosti Dne kosmonautiky. V Moskvě vystoupil také Vladimír Remek, který je v článku citován: „*Náš let se časově shodoval s velkou událostí v životě mé vlasti – oslavami 30. výročí slavného únorového vítězství československé dělnické třídy. Československá socialistická republika už déle než 30 let buduje nový život v těsné spolupráci s bratrskými zeměmi. Náš let je dokladem skutečného socialistického internacionalismu a svědčí o rozsáhlých možnostech kosmonautiky a o příznivých perspektivách spolupráce socialistických zemí při výzkumu a využití kosmického prostoru pro potřeby vědy a národního hospodářství.*“¹³¹

Mimo několika kratších článků o výsledcích prováděných pokusů a rozhovoru Karla Pacnera s předsedou Československé akademie věd Jaroslavem Kožešníkem o programu Interkosmos deník přinesl další zprávy o kosmonautech až 27. dubna, tedy v den, kdy výprava přijela do Československa.

Mladá fronta vychází s nápisem „*Praha dnes otevírá náruč hrdinům kosmických výšin*“. Vedle něj v textu list upozorňuje na příjezd kosmonautů, které zobrazuje i na fotkách¹³² „*Návštěva se stane výrazem nerozborného přátelství národů Československa a Sovětského svazu, jehož základem jsou bratrské vztahy Komunistické strany Československa a Komunistické strany Sovětského svazu. Vyjádří*

¹³⁰ NESG. Symbol bratrství i v kosmu. *Mladá fronta*. 12. 4. 1978, roč. 34, č. 86, s. 5.

¹³¹ NESG. Kosmický prostor a jeho přemožitelé. *Mladá fronta*. 13. 4. 1978, roč. 34, č. 87, s. 5.

¹³² Viz příloha číslo 13

*mnohostrannou spolupráci mezi našimi zeměmi ve všech oblastech, zejména spolupráci vědců a techniků Sovětského svazu, ČSSR a ostatních socialistických zemí při výzkumu a využívání kosmického prostoru k mírovým účelům. Stane se dalším důkazem toho, že vztahy mezi našimi zeměmi, založené na principech socialistického internacionalismu, umožňují sjednocovat a umocňovat naše síly ke společnému prospěchu.*¹³³

O den později již *Mladá fronta* píše o oslavách příjezdu kosmonautů do Prahy a o jejich triumfální cestě městem. Úvodní strana je plná fotografií z příjezdu¹³⁴, hlavním článkem vydání je rozsáhlá reportáž o přivítání hrdinů v Praze. List několikrát zdůrazňuje setkání s pionýry. *„Když kolona dojížděla k dočasnému sídlu kosmonautů nedaleko Hradu, zazněly slavnostní fanfáry. Patnáct pionýrských trubačů vzdávalo čest svým velkým vzorům – čtyřem kosmonautům, příslušníkům první mezinárodní kosmické posádky.*¹³⁵ List ve stejném článku také informuje o zastávce na Leninově třídě v Praze-Vokovicích, kde *„vzácné hosty uvítali představitelé obvodu Praha 6, pracující největších průmyslových podniků, pionýři, svazáci, posluchači Vysoké školy politické i aerolinií. A opět květiny a opět polibky – a první autogramy do kronik pionýrských skupin a brigád socialistické práce! Tuto radostnou atmosféru podkreslovala vystoupení cimbálové muziky, pěveckých a tanečních souborů. Před tím, než kosmonauti usedli do aut, je Pražané požádali, aby symbolicky vypustili holubice – tyto symboly míru. A současně s holubicemi, které Remek, Romaněnko, Grečko a Gubarev poslali k výšinám, bylo vypuštěno dalších více než čtyři sta holubic. K obloze se rovněž vznesly stovky pestrobarevných balónků.*¹³⁶

Vedle rozsáhlé reportáže čtenář v *Mladé frontě* našel projev G. Husáka ke slavnostnímu vyznamenávání a na titulní straně ještě komentář Ivana Červenky, který srovnává přivítání mezinárodní posádky s přivítáním prvního kosmonauta Jurije Gagarina před sedmnácti lety. Červenka pak připomíná, jaký vývoj prodělala Praha. *„A jeden detail za všechny mi připomněl, že proměněná ve své podobě je i Praha, která kosmonauty vítá – právě pod náměstím, na němž jsem stál kdysi a kolem kterého i tentokrát vedla cesta hrdinů vesmíru, se chystala ke startu už druhá trasa pražského metra. Čas sedmnácti let byl viděn nejen v kosmu, ale i na zemi.*¹³⁷

¹³³ NESG. Praha dnes otevírá náruč hrdinům kosmických výšin. *Mladá fronta*. 27. 4. 1978, roč. 34, č. 99, s. 1.

¹³⁴ Viz příloha číslo 15

¹³⁵ (mf). *Hrdinové vesmíru v objetí Prahy*. *Mladá fronta*. 28. 4. 1978, roč. 34, č. 100, s. 2.

¹³⁶ tamtéž

¹³⁷ ČERVENKA, Ivan. Kosmické letopočty. *Mladá fronta*. 28. 4. 1978, roč. 34, č. 100, s. 1.

V sobotu 29. dubna *Mladá fronta* informovala o dalším programu kosmonautů. Hned v podnadpisu článku na hlavní straně list upozorňuje na Jurije Romaněnka, který je v pokračování textu na druhé straně citován, jak připomíná slova Jurije Gagarina: „že dobývání vesmíru nezačalo ani 12. dubna 1261, ani 4. října 1957, nýbrž začalo již útokem na Zimní palác 1917.“¹³⁸ List popisuje program kosmonautů, například při slavnostním předávání pamětních medailí Univerzity Karlovy řekl Vladimír Remek: „Naplňuje nás hrdostí, že náš let a spolupráce v kosmu se staly výrazem pevné semknutosti socialistických zemí, výrazem jejich nejtěsnější vědeckotechnické spolupráce a socialistické integrace.“

Vydání z 2. května je ve znamení oslav Prvního máje, jichž se výprava kosmonautů zúčastnila, v hlavním článku čísla, jinak plném propagandistických vyjádření komunistických představitelů, se ale autor o jejich účasti více nezmiňuje. Přímým textem o programu kosmonautů je až článek „Nadšení a úcta kosmonautům“, kde autor podrobně popisuje program výpravy. Ta se mimo jiné v Národním památníku na Žižkově v Praze poklonila pomníku Klementa Gottwalda. Vladimír Remek se vydal také do Českých Budějovic. Zde se na radnici kosmonauti setkali se zástupci kraje, což list krátce komentoval. „Před 33 lety bylo symbolem májových dnů objetí rudoarmějce s vojákem Svobodovy armády – řekl soudruh Pitra v projevu – dnes k tomuto symbolu přistupuje spolupráce čs. a sovětského kosmonauta.“¹³⁹ Kosmonaut se objevil i v Lidicích, kde zasadil rudé růže.

Ota Řeboun v dalším textu referoval o cestě Vladimíra Remka do Českých Budějovic, kde se narodil a idylicky popisuje setkání s maminkou v panelákovém bytě. Na konci popisuje, že kosmonaut nyní patří všem, kteří mu drželi palce. „Chtěli jsme se Vladimíra zeptat ještě na mnoho jiných věcí. Ale pak jsme si vzpomněli na maminku. Pravda, už si sice zvykla na to, že Vladimír nepatří jen jí, ale také kosmonautice, a od 2. března i nám všem, kteří jsme mu drželi palce.“¹⁴⁰

Speciální pozornost list věnoval „setkání pražských svazáků a pionýrů s dobyvateli kosmu“. Ivan Červenka a Karel Pacner v reportáži podrobně popisují průběh setkání v Domě sovětské vědy a kultury v Praze. „Sál zaplněný snad ještě více než do posledního místečka pozdraví hrdiny vesmíru bouřlivým potleskem a kyticemi rudých karafiátů.“¹⁴¹ Redaktoři referují o radostné atmosféře shromáždění a diskuze, kosmonauti tentokrát podle textu viditelně neagitovali za socialismus a bratrskou

¹³⁸ (ker). Čestnými občany Prahy. *Mladá fronta*. 29. 4. 1978, roč. 34, č. 101, s. 2.

¹³⁹ (MF). Nadšení a úcta kosmonautům. *Mladá fronta*. 2. 5. 1978, roč. 34, č. 102, s. 3.

¹⁴⁰ ŘEBOUN, Ota. K Budějovicům cesta... *Mladá fronta*. 2. 5. 1978, roč. 34, č. 102, s. 3.

spolupráci. Spíše vtipně odpovídali na zvědavé dotazy mladých svazáků, nadšených z možnosti vidět hrdiny vesmíru. Text ale slovy předsedy ČÚV SSM J. Jenerála zdůrazňuje úlohu mladých. „*A stejně tak mluví jménem všech svazáků a pionýrů, těch v sále i těch ostatních, když vyjadřuje přesvědčení, že vlastnosti kosmonautů – cílevědomost, odhodlání, pevná vůle, fyzická zdatnost i hluboké znalosti – se stanou zářným příkladem pro celou naši mladou generaci.*“¹⁴²

3.2.2 Shrnutí mediálního obrazu letu V. Remka v Mladé frontě

Letu mezinárodní posádky se *Mladá fronta* věnovala velmi obsáhle. Podrobné zpravodajství započalo ale až po startu lodi, před ním se list zmiňuje pouze o přípravách kosmonautů. V průběhu letu byla událost hlavním tématem vydání, intenzivně se deník kosmonauty zabýval ještě na konci dubna, kdy přijeli do Československa a zúčastnili se oslav Prvního máje.

Mezi články převládaly texty zpravodajského charakteru, objevovaly se ale také reportáže, analýzy, rozhovory a v minimálním počtu komentáře.

V textech jsem našel množství charakteristických rysů článků, které jsem doložil citacemi. Let byl v *Mladé frontě* vykreslován jako „úspěch celého socialistického tábora“ a „výsledek bratrské spolupráce Československa a Sovětského svazu“. Vladimír Remek byl prezentován jako „syn internacionalismu a socialismu“ nebo „syn Vítězného února“. Československý úspěch využily také mládežnické organizace, které ocenily let Remka jako „zásluhu mladého člověka“ a dávaly jej za vzor dalším mladým. *Mladá fronta* stejně jako *Rudé právo* zdůrazňovala mírové poslání kosmického výzkumu.

Zmíněné rysy se objevovaly jak ve vyjádřeních různých představitelů státu a samotných kosmonautů, tak v textech redaktorů (byť v menší míře). Významným charakteristickým rysem *Mladé fronty* byly časté ohlasy občanů. Lidé z různých společenských vrstev zveřejňovali své radostné ohlasy na let a mnohokrát se zavazovali k vyšším pracovním výkonům na počest vesmírnému úspěchu. Několikrát takto mluvili zástupci organizovaných skupin mládeže.

Přes velké množství prvků podporujících komunistickou ideologii ale listu nelze upřít informační hodnotu, jakou pro čtenáře měl. Zpravodajské články, které byly jinak plné ideologických vyjádření různých představitelů, poskytovaly čtenáři slušný přehled

¹⁴¹ ČERVENKA, Ivan; PACNER, Karel. Příklad hvězdných hrdinů. *Mladá fronta*. 2. 5. 1978, roč. 34, č. 102, s. 3.

¹⁴² tamtéž

o tom, co se v kosmu stalo, byť podle očekávání vůči Sovětům a kosmonautům nekritický.

Velmi hodnotná byla série článků Karla Pacnera, který napsal podrobné texty o programu Interkosmos, popsal jednotlivé experimenty a vyzpovídal několik vědců, kteří poodhalili i detaily o výběru kosmonautů.

3.3 Svět v obrazech

Týdeník ministerstva informací přinášel od roku 1945 obrazové zpravodajství ze společenského, politického a kulturního dění na domácí či zahraniční scéně. V roce 1964 se vydávání periodika zaměřeného hlavně na fotografie ujala ČTK. O dva roky později *Svět v obrazech* převzalo vydavatelství a nakladatelství Novinář. V květnu 1969 byla týdeníku *Svět v obrazech* na tři měsíce odňata licence (list v předcházejícím období vyšel s fotografií Jana Palacha a s nápisem „*Lidé, bděte, zemřel člověk*“), avšak později bylo vydávání obnoveno. V roce 1974 bylo vydavatelství Novinář začleněno pod Svaz československých novinářů. Týdeník zanikl v roce 1992.

Svět v obrazech byl založený na kvalitních fotografiích, i díky nim časopis patřil k populárnějším týdeníkům, v nákladu ale v roce 1978 nepatřil mezi deset nejrozšířenějších časopisů.¹⁴³ Fotografie doplňovaly různé popisky – k některým snímkům se pak vázaly kratší články. Vzhledem k povaze periodika byly informace oproti deníkům přinášeny se zpožděním.

Ve sledovaném v roce 1978 měl *Svět v obrazech* 33 stran. Čtenáři za jedno vydání zaplatili 3,50 Kčs, čtvrtletní předplatné stálo 45,50 Kčs. Šéfredaktorkou byla Věra Hellová, redakce sídlila na Národní třídě v Praze.

3.3.1 Mediální obraz letu V. Remka ve Světu v obrazech

První číslo magazínu *Svět v obrazech* ve zkoumaném období vyšlo 24. února, avšak nebyla v něm žádná zmínka o chystaném letu kosmonautů. Stejně informační pusto bylo 3. března. Čtenáři se tak o letu mezinárodní posádky dozvěděli až 10. března, kdy se V. Remek již objevil na titulní straně¹⁴⁴, kde je zobrazen s A. Gubarevem. Vše ještě doplňuje větší fotografie kosmodromu. V krátkém popisku pod velkým červeným nápisem informujícím o startu kosmonautů týdeník upozorňuje: „*V tomto čísle, které jsme díky pochopení tiskárny ještě po uzávěrce zaktualizovali, se budete moci mimo jiné*

¹⁴³ KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010. Normalizace (1969-1989); Média znovu v područí strany a státu, s. 253.

¹⁴⁴ Viz příloha číslo 16

seznámit s rodiči a sestrami našeho kosmonauta V. Remka, zúčastnit se „čaje u Gubarevů“ a přečíst si reportáž „Směny pro Saljut 6“¹⁴⁵.

Celkem se v tomto vydání zabývá letem prvních 17 stran, další zmínka je pak na straně poslední. Úvodní dvě strany věnuje *Svět v obrazech* Remkově rodině, nejprve vyzpovídal otce, poté matku a sestry. Otec V. Remka byl v té době mimo jiné náměstkem ministra obrany, text autor uzavřel jeho vyjádřením: „*Jako otec i pilot mu přeji, aby splnil očekávání i úkol, kterým byl pověřen stranou a svým lidem. Aby jej splnil jako syn své socialistické vlasti pro slávu naší krásné země, pro slávu komunismu.*“¹⁴⁶

Na další stránce časopis otiskuje fotografie obou kosmonautů z doby přímo před startem, volné místo na stránce doplňuje fotka prsti z Dukelského průsmyku s následujícím popiskem: „*Vladimír Remek vzal s sebou do vesmíru pouzdro s prstí z Dukelského průsmyku, kde v boji za osvobození Československa společně prolévali krev sovětských a československých vojáků.*“¹⁴⁷ Až na páté straně se čtenář vedle fotografie z televizního vysílání přímo z kosmu mohl dozvědět kratičké informace z dosavadního průběhu letu. *Svět v obrazech* let mezinárodní posádky považuje za „*demonstraci síly spolupráce socialistických zemí a modernosti socialismu.*“ Dále vyzdvihuje, že „*jen sovětská vesmírná technika nám mohla umožnit tak brzo vzlétnout za hranice naší planety.*“¹⁴⁸

Na dalších čtyřech stránkách tohoto vydání *Svět v obrazech* umístil článek informující o zákulisí příprav letu – text Jaroslava Maršálka informuje o Hvězdném městečku, řídicím středisku, kosmodromu Bajkonur a fungování kosmických lodí. Vše doplňuje množství různých ilustračních fotografií.

Dvoustranu 12/13 připravil Miroslav Žák, jenž se vydal k domovskému pluku V. Remka, kde si na svého kolegu – kosmonauta – zavzpomínali jeho spolupracovníci. „*Jako komunista dostal ihned stranický úkol pracovat ve svazu mládeže, který prakticky po krizových letech pomáhal ustavit,*“ vzpomínal bývalý velitel Remkovy letky (jeho jméno v článku není uvedeno). „*Znám Vlád'u ... kapitána Remka, už jako dítě. Pamatuji si ho jako pionýra s rudým šátkem i jako mladého svazáka a nakonec komunistu. Skromného, svědomitého, výtečného kluka...Když se vrátil z letecké*

¹⁴⁵ *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 1

¹⁴⁶ ŽÁK, Miroslav. Rodina kosmonauta Remka. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 2.

¹⁴⁷ MARŠÁLEK, Stanislav. Čechoslovák v Saljutu 6. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 4.

¹⁴⁸ MARŠÁLEK, Stanislav. Čechoslovák v Saljutu 6. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 6.

*akademie v Moskvě, jeli jsme spolu autobusem. Ptal jsem se ho, co chce dělat. Odpověď byla stručná a přesvědčivá. Co nejvíce létat. Byl to správný výběr.*¹⁴⁹

V době letu první mezinárodní posádky probíhal čirý stavební ruch na budování trasy C pražského metra na Jižní město. Jedna ze stanic se jmenovala „Kosmonautů“¹⁵⁰ a stavitelé si tento název vzali k srdci i v souvislosti s letem V. Remka. *„Dosud svět o nás věděl málo. Dnes jsme třetí na světě. Je samozřejmé, že ten odvážný krok do kosmu jsme mohli udělat díky bratrské pomoci Sovětského svazu a tu my, stavaři, dobře známe i u nás na stavbě metra. Vždyť je nazývána stavbou československo-sovětského přátelství...“*¹⁵¹ citoval časopis jednoho z budovatelů. Další spojení kosmického letu s úplně jiným odvětvím můžeme nalézt na následující kulturní dvoustraně, kde je fotka agentury APN z moskevského Puškinova muzea. V. Remek je na ní zachycen, jak pozoruje jeden z obrazů v galerii. Komentář Jiřího Nožky nachází společné prvky v umění a kosmonautice: *„Obě oblasti jsou krajnostmi lidského ducha a spoluvytvářejí úplnost světa a jeho lidskou velikost.“*¹⁵²

Na stranách 16 a 17 je reportáž přejetá z agentury APN. Reportér Jurij Sugrin se vydal za Alexejem Gubarevem do jeho bytu ve Hvězdném městečku. Vedle rodiny reportéra uvítal také V. Remek, který zde byl na návštěvě. Jednoznačné spojení propagandy a kosmonautiky ale nalezneme až na závěrečné straně, kde se nachází soutěž. *„Před třiceti lety rozhodli pracující Československa definitivně o cestě své země k socialismu. Dějiny správnost jejich kroku potvrdily, jak jsme si znovu připomněly při nedávném výročí únorového vítězství. Úspěchy ČSSR, její mírotvorná aktivita v zahraniční politice, snaha rozvíjet všestrannou spolupráci s bratrskými socialistickými státy i ostatními zeměmi, to vše přispívá k uvolňování atmosféry ve světě. Československo má dnes politické, hospodářské i kulturní styky prakticky s celým světem. Naším nejbližším spojencem byl a zůstává Sovětský svaz, první socialistická země na světě. Naše spolupráce zahrnuje nespočet oborů – i takových, které by Československo samo rozvíjet nemohlo. Právě k těmto oborům patří kosmický výzkum, kterého se účastníme prostřednictvím programu Interkosmos. Start československého kosmonauta, umožněný velkorysou nabídkou Sovětského svazu, je vrcholným potvrzením spolupráce v tomto náročném oboru,“*¹⁵³ píše se v úvodu

¹⁴⁹ ŽÁK, Miroslav. Kolektiv rodného pluku. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 11-12.

¹⁵⁰ Dnes se stanice jmenuje Háje

¹⁵¹ ŽÁK, Miroslav. U budovatelů stanice kosmonautů. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 12.

¹⁵² NOŽKA, Jiří. Vladimír Remek mezi obrazy a plastikami. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 15.

¹⁵³ NESG. ČSSR a svět. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 32.

k soutěžní otázce. Na počest 30. výročí Vítězného února měl výherce získat výlet do SSSR.

I v dalším vydání *Svět v obrazech*, tedy 17. března, dostala mezinárodní posádka prostor. Toto vydání už mohlo reflektovat celý let, a také tak činí na stranách 4 až 5, kde je několik snímků ČTK už z místa přistání. Připojený text informuje o letu a o celkové spolupráci socialistických zemí v programu Interkosmos. Jaroslav Maršálek neopomněl zmínit konkurenční projekty západoevropských zemí. Náskok socialistické spolupráce zdůraznil, když uvedl, že socialistické země mohou techniku Sovětského svazu využívat zdarma: „*Jak by naše možnosti uvítaly četné západoevropské státy sdružené v kosmické agentuře ESA. Při využívání vesmírné techniky USA proplácují všechny náklady. První jejich občan poletí do vesmíru nejdříve za dva roky, a zatím se počítá se čtyřmi západoevropskými kosmonauty.*“¹⁵⁴ Další čtyři strany připravil opět Jaroslav Maršálek. Zaměřil se v nich na experimenty provedené na palubě vesmírné lodi, které se pokusil popsat i pro laickou veřejnost. Vše doplnila řada ilustračních fotografií od různých autorů. Tím rozsáhlejší zpravodajství v časopisu *Svět v obrazech* na téměř dva měsíce prakticky končí, periodikum let V. Remka zmiňuje jen okrajově v souvislosti s dokončením 96denní mise G. Grečka a J. Romaněnka.

Rozsáhlejší zmínka o kosmonautech se objevuje až ve vydání z 12. května, kdy *Svět v obrazech* přináší informace o oslavách Prvního máje, kterých se mezinárodní posádka zúčastnila. Vše doplňuje celostránkové barevné foto¹⁵⁵, kde Vladimír Remek spolu s Gustávem Husákem v rudých pionýrských šátcích zdraví rozjásané občany. Na druhé straně je v textech krátce zmíněno, že se kosmonauti účastnili oslav Prvního máje a předávání vyznamenání.

Rozsáhlejší reportáž o akcích kosmonautů v Československu doplněná o několik menších fotografií okupuje další dvě strany magazínu. Miroslav Žák nejprve popisuje rozhovor s kosmonauty, který proběhl spojením z věže střediska řízení letů v Ruzyni s letadlem, jímž posádka letěla do Československa. První československý kosmonaut v krátkém interview sděluje své aktuální pocity: „*Mám pocit ohromné radosti, že se nám podařilo úspěšně splnit náš úkol, kterým nás pověřila KSSS a KSC.*“¹⁵⁶ Poté se k mikrofonu dostává i Alexej Gubarev a na stejnou otázku odpovídá. „*Když jsme spolu létali v kosmu, tak jsme byli méně rozrušeni než v této sekundě. Přibližujeme se na přistání, zbývá nám 35 minut a jsme oba velmi vzrušeni. Děkuji za přivítání, pocity*

¹⁵⁴ MARŠÁLEK, Jaroslav. Vesmírný zenit. *Svět v obrazech*. 17. 3. 1978, roč. 34, č. 12, s. 5.

¹⁵⁵ Viz příloha číslo 17

¹⁵⁶ ŽÁK, Miroslav. Setkání s kosmonauty. *Svět v obrazech*. 12. 5. 1978, roč. 34, č. 20, s. 4.

mám nádherné.“ V další části textu redaktor reportuje o cestě kosmonautů do Českých Budějovic. Už krajinu, kterou při cestě posádka míjí, líčí Žák idylicky až básničky. *„Vladimírův rodný kraj jej a jeho sovětské přátele, vítal celým svým bohatstvím. Modrozelenými hladinami rozšafných rybníků, žlutí blatouchů a pampelišek, stromy nabízely dlaně plné lepkavých listů, které se jako by na počest té slávy právě udýchaně rozbalily. Dokonce i borovice v lesích kolem cesty stály v přísném slavnostním pozoru.“* Autor si ale všimá i *„pracovitých a obětavých lidí v jihočeských vesnicích“*, v nichž *„chalupy svítí do dále“* – i s novými fasádami.¹⁵⁷

Žák dále v reportáži přemýšlí, zda *„Remek vzpomíná na místa, kde si poprvé uvázal rudý pionýrský šátek, kde jako mladý poručík, komunista, nastoupil prvou bojovou službu stíhacího letounu“*. Při popisování atmosféry při setkáních v Českých Budějovicích se autor nebrání ani originálním přirovnáním. *„Teplota ušlechtilého kovu sestupného modulu nebyla ničím proti atmosféře přátelství v modelárně českobudějovické Škodovky, když v předvečer 1. máje kosmonauté Remek, Gubarev a Šatalov zavítali mezi pracující českobudějovických závodů.“*¹⁵⁸

Popis atmosféry pak vrcholí: *„Mnohokrát teplota rozpálené atmosféry v modelárně Škodovky vyletěla na nejzazší mez stupnice. To když Vladimír vyprávěl poutavé i veselé zážitky z kosmického letu, A Gubarev o vědeckých experimentech, či když pod klenbou sálu práce zvučela slova: Družba! Družba!“*¹⁵⁹

V závěrečné části dvoustránkové reportáže se autor věnuje setkání občanů s pětici kosmonautů na letišti Kbely. Také tato část reportáže je pojata v typickém idylickém a oslavném duchu. *„Zde v roce 1934 poprvé zazněla internacionála u příležitosti uvítání skupiny sovětských letců, kteří republice přiletěli nabídnout pomoc v boji proti rozpínajícímu se fašismu. Tady v květnu 1945 přistály letouny s pěticipými hvězdami, které na svých křídlech přivezly našemu lidu svobodu.“* Autor tentokrát ani nedokázal *„popsat lavinu vřelých slov, kterými byli kosmonauti zahrnuti.“* Výprava si prohlédla letecké muzeum. Na závěr se kosmonauti setkali se zástupci Zvolenského stíhacího leteckého pluku. V diskuzi plukovník Gubarev ocenil osobnost Volodi Remka jako člověka, komunisty, přítele a kosmonauta. *„Již jsem o něm mnohokrát hovořil, mohu však opakovat bez konce, že je to úžasný mladý muž, kterému svěřili tak vážný*

¹⁵⁷ tamtéž

¹⁵⁸ ŽÁK, Miroslav. Setkání s kosmonauty. *Svět v obrazech*. 12. 5. 1978, roč. 34, č. 20, s. 5.

¹⁵⁹ tamtéž

úkol. Splnil historický let se ctí, prokázal odvahu, vůli, houževnatost, statečnost. Musím mu poděkovat a vyjádřit uznání za výbornou spolupráci. ¹⁶⁰

3.3.2 Shrnutí mediálního obrazu letu V. Remka ve Světu v obrazech

Týdeník *Svět v obrazech* vzhledem ke své povaze informace přinášel se značným zpožděním. Krátké články byly hlavně doplňkem pro fotografické zpravodajství.

Vedle zajímavých a pro kritického čtenáře přínosných témat o přípravách letu, jeho průběhu nebo o některých pokusech ale týdeník publikoval také několik materiálů, které byly využity spíše pro propagaci komunistické ideologie. Typické je opět srovnávání Remkova úspěchu s činností běžných pracujících (stavba metra). *Svět v obrazech* upozorňoval na „bratrství Československa a Sovětského svazu“ v různých oborech, které porovnával (např. kosmonautika a umění). Let považoval za „demonstraci síly spolupráce socialistických zemí a modernosti socialismu.“

Čtenář v týdeníku našel zajímavé fotografie, které ve zkoumaných denících v podobné kvalitě nebylo možné vidět. Textovou prezentací události ale *Svět v obrazech* oproti deníkům zaostal, nepřinesl větší množství odborných článků.

Závěr

Zpravodajství *Rudého práva* a *Mladé fronty* bylo v intenzitě obdobné, noviny se příliš nelišily ani tematicky a pojetím článků. Hlavní informace se čtenář dozvídal ze zpravodajsky pojatých textů, v nichž povětšinou ideologické působení zajišťovaly citace příslušníků strany, případně samotných kosmonautů. Prorežimní názory autorů se projevovaly spíše v komentářích o akci, větší prostor pro ně svým redaktorům poskytl *Rudé právo*.

Oba listy publikovaly názory oslovených občanů různého společenského postavení, kteří se často zavazovali ke zvýšení svého pracovního výkonu na počest letu. Deníky také přinášely souhrny reakcí zahraničních médií, *Rudé právo* si v nich pečlivěji všimalo západních zemí, které častěji kritizovalo. Oba deníky upozorňovaly na ohlasy, jaké událost způsobila ve spřátelených státech.

Ve všech zkoumaných médiích byl let prezentován jako „výsledek nerozborného přátelství Sovětského svazu a Československa“, jako „výsledek internacionalismu

¹⁶⁰ tamtéž

a sounáležitosti socialistického tábora“. Byl zdůrazňován slavnostní význam události v období třicátého výročí Vítězného února, periodika připomínala mírové záměry sovětského kosmického výzkumu.

Kosmonautika byla často srovnávána s dalšími lidskými činnostmi, i při nich byla zdůrazňována bratrská spolupráce se Sovětským svazem. Periodika si vedle samotného průběhu akce, pokusů a programu Interkosmos pozorně všímala také Remkovy rodiny. Neopomínala ale ani Oldřicha Pelčáka, Remkova náhradníka.

Týdeník *Svět v obrazech* se od deníků odlišoval hlavně důrazem na fotografii, textové informace byly spíše jejich doplňkem. Charakteristické rysy propagandistických prvků se ale shodovaly napříč všemi médii. Zajímavé také je, že žádné z periodik neinformovalo o startu posádky předem, jak je dnes zvykem. Sovětský svaz vše tajil až do poslední chvíle.

V teoretické části práce jsem nastínil důvody, které přispěly k tomu, že se 87. kosmonautem stal Vladimír Remek. Poté jsem přešel k analýze vybraných periodik. U nich jsem vyhledával charakteristické rysy článků informujících o mezinárodní posádce, snažil se poukázat na vyjádření propagující komunistickou ideologii a na prvky propagandy.

Na mnoha příkladech jsem doložil, že jednoznačně došlo k propagandistickému zneužití celé události vládnoucím režimem. Komunistická strana se snažila akci prezentovat jako čin vycházející z bratrství Československa a Sovětského svazu, upozorňovala na třicetileté výročí Vítězného února. Média Vladimíra Remka prezentovala jako syna socialismu a internacionalismu, o celé akci referovala nekriticky. Snažila se také agitovat na občany, aby brali let jako motivaci do další práce pro blaho národa.

Z československého hlediska událost v roce 2002 hodnotil literární vědec Vladimír Macura takto: „*Tragédie roku 1968 byla demonstrativně překryta mystériem družné atmosféry jedné velké rodiny, k ní patří všechny socialistické státy se Sovětským svazem v čele, všichni sovětské lidé, Vladimír Remek a my všichni spolu s ním.*“¹⁶¹

S jeho názorem nelze než souhlasit. Informování o akci bylo množstvím politické agitace hodně zkresleno, i tak ale kritický čtenář mohl získat mnoho zajímavých informací díky odborným článkům, které mohly rozšířit jeho znalosti o kosmonautice a současné vědě.

¹⁶¹ PACNER, Karel, Osmdesátý sedmý. In *Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Soubor o stanice 2.*, přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. Kapitola 7. s. 209.

Summary

In my bachelor thesis, I dealt with the image of the flight of first Czechoslovak spaceman Vladimír Remek in the contemporary Czechoslovak periodicals. I chose newspapers *Rudé právo* a *Mladá fronta* for my analysis and I also chose photographic magazine *Svět v obrazech*. At theoretical part of thesis I characterized briefly the history of world cosmic research, Czechoslovak cosmic research and Interkosmos programme. I also briefly characterized history of relationship between Czechoslovakia and Soviet Union. It was necessary for understanding whole situation of the flight of first Czechoslovak spaceman. Then I described Vladimír Remek, preparations for flight and finally course of the flight. Before analysis I also briefly described chosen media and their history.

At last I made the analysis to find out how Czechoslovak periodicals wrote about the flight of first international spaceship crew. The analysis showed the propaganda character of the contemporary Czechoslovak media. The flight was abused for celebration of communism regime. Vladimír Remek was named as “son of socialism”, “son of Winning February“ or “son of communism”. Media also celebrated cooperation between Czechoslovakia and Soviet Union, they showed the Soviet Union and his allies only positively. Czechoslovak citizens promised to work more in honour of Remek. I documented this by many quotations from earlier mentioned periodicals. In the end it is necessary to say, that Czechoslovak media also published lot of valuable articles from fully funded specialists. These articles were very useful for curious readers.

Použitá literatura

Knihy

KONČELÍK, Jakub; VEČEŘA, Pavel; ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha : Portál, 2010. 310 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

PACNER, Karel, *Kolumbové vesmíru ; Díl 2. Souboj o stanice 2.*, přeprac. a dopl. Vyd. Praha, Litomyšl: Paseka, 2007. 428 s. ISBN 978-80-87027-71-4.

PACNER, Karel; REBROV, Michail; DUFEK, Otto. *Devět dnů kosmických*. Praha: Mladá fronta, 1978.

PACNER, Karel; VÍTEK, Antonín. *Půlstoletí kosmonautiky : kroky, skoky a pády na cestě do vesmíru*. První vydání. Praha : Epoque, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7185-749-5

REMEK, Vladimír. *Pod námi planeta země*. Vydání 2., rozšířené. Praha : Naše vojsko, 1982.

Elektronické zdroje

ANTOŠ, Jakub. *Aktuálně.cz* [online]. 5.3.2008 [cit. 2011-05-10]. Pelčák: Raketa se neřídí, sedíte jako puk a čekáte. Dostupné z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/rozhovory/clanek.phtml?id=523091>>.

BABKA, Lukáš; ROUBAL, Petr. *Československo-sovětské vztahy* [online]. [s.l.] : [s.n.], 2005 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.akademickyrepozitar.cz/cz/repozitar/ceskoslovensko-sovetske-vztahy.pdf>>.

Encyklopedie CoJeCo [online]. 14.3.2000, 28.6.2007 [cit. 2011-05-09]. Studená válka. Dostupné z WWW: <http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&id_desc=91996&s_lang=2&title=studenavalka>.

GÁLIS, Radek. Remek: Do vesmíru jsem letěl společně se Švejkem. *Deník.cz* [online]. 27.9.2008, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://www.denik.cz/z_domova/remek_svejk20080927.html>.

MACH, Vladimír. *Totalita.cz* [online]. c1999 - 2011 [cit. 2011-05-09]. Normalizace (resp. konsolidace). Dostupné z WWW: <<http://www.totalita.cz/vysvetlivky/normalizace.php>>.

MEK - Malá encyklopedie kosmonautiky [online]. 2.3.2003 [cit. 2011-05-10]. Sojuz 28. Dostupné z WWW: <http://mek.kosmo.cz/pil_lety/rusko/sojuz/so-28/index.htm>.

PACNER, Karel. Před třiceti lety: jak se dostal první Čechoslovák do vesmíru. *Technet.cz* [online]. 29. 2. 2008, 00, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://technet.idnes.cz/pred-triceti-lety-jak-se-dostal-prvni-cechoslovak-do-vesmiru-pr8-tec_vesmir.asp?c=A080226_182814_tec_vesmir_kuz>.

ŠIMŮNEK, Michal. Válečná propaganda. *Revue pro média* [online]. 2001, 2, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Heslar/valecna_propaganda.htm>.

Totalita.cz [online]. c1999 [cit. 2011-04-20]. Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu KSČ. Dostupné z WWW: <<http://www.totalita.cz/texty/pouceni.php>>.

TUČEK, Josef. O vstupu Československa do vesmíru rozhodovala politika. *Aktuálně.cz* [online]. 29.2.2008, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/veda/clanek.phtml?id=522721>>.

Ústav pro studium totalitních režimů [online]. c2008 [cit. 2011-05-09]. Poučení z krizového vývoje. Dostupné z WWW: <<http://www.ustrcr.cz/cs/pouceni-z-krizoveho-vyvoje>>.

VÍTEK, Antonín; PACNER, Karel. Češi se v kosmu neztratili. Exkluzivní seriál o dobývání vesmíru. *Technet.cz* [online]. 28.10. 2007, [cit. 2011-05-09]. Dostupný z

WWW: <http://technet.idnes.cz/cesi-se-v-kosmu-neztratili-exkluzivni-serial-o-dobyvani-vesmiru-pxu-/tec_vesmir.asp?c=A071127_160218_tec_vesmir_vse>.

VLČEK, Tomáš. *Totalita.cz* [online]. c1999 - 2011 [cit. 2011-05-09]. Pražské jaro 1968. Dostupné z WWW: <<http://totalita.cz/vysvetlivky/jaro68.php>>.

Prameny:

Rudé právo : Ústřední orgán Komunistické strany Československa. Vydávala Komunistická strana Československa. 1920–1990. Praha : [s.n.], 1920–1990, roč. 58, 24. únor 1978 – 2. květen 1978.

Mladá fronta : Deník mladých lidí. Vydával Ústřední výbor Svazu socialistické mládeže. 1945–1990. Praha : Mladá fronta, 1945–1990, roč. 34, 4. únor 1978 – 2. květen 1978.

Svět v obrazech : Obrázkový týdeník. Vydával Český svaz novinářů ve Vydavatelství a nakladatelství Novinář 1946–1992. roč. 34, 24. únor 1978 – 12. květen 1978.

Chronologický seznam citovaných dobových článků:

Rudé právo

- (ČTK). Lékařská prohlídka na Saljutu 6. *Rudé právo*. 2. 3. 1978, roč. 58, č. 52, s. 7.
 (TASS, ČTK). V sovětské kosmické lodi Sojuz 28 sovětsko-československá posádka Alexej Gubarev a Vladimír Remek. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 1.
 NESG. Srdečné pozdravy kosmonautům. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 2.
 NESG. Ku prospěchu lidstva. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 1.
 STIBOR, Stanislav. Klíč na start. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 1,2.
 OBORSKÝ, Stanislav. Vidíme Zenity. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 2.
 (ms). Vivat Remek! *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 2.
 (ČTK). Prohlášení kosmonautů před startem. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 2.
 STANO, Jiří. Řadový voják vlasti. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 3.
 KOŽEŠNÍK, Jaroslav. Naše cesta do kosmu. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 3.
 OBORSKÝ, Stanislav. S pocitem odpovědnosti. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.
 OBORSKÝ, Stanislav. Ke hvězdám vzlétli blízcí lidé. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.
 (zr). Kosmický symbol spolupráce. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.
 (ČTK). Konkurence brání výzkumu. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.
 (TASS). VI. Šatalov o výběru posádky pro Sojuz 28. *Rudé právo*. 3. 3. 1978, roč. 58, č. 53, s. 7.
 (ČTK, TASS). Radostné setkání v kosmu. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1.
 (ČTK). Srdečné blahopřání do Moskvy. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1.
 (ČTK). Velké posláni kosmonautiky. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1.
 (Od našich zpravodajů). Radost, hrdost, nadšení. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1,2.
 (fl). Dálnopisem, poštou, telefonem. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 2.
 BUMBA, Václav. Čs. Experimenty na Saljutu 6. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 3.
 PETROV, Boris. Spolupráce základem přátelství mezi národy. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 3.

- TITOV, German. Budoucnost kosmonautiky je v rukou lidstva. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 3.
- PETROSIANOV, Gabriel. Sovětský Ikarus. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 3.
- OBORSKÝ, Stanislav. Nezapomenutelný den. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 1, 7.
- OBORSKÝ, Stanislav. Oběžná dráha přátelství. *Rudé právo*. 4. 3. 1978, roč. 58, č. 54, s. 7.
- (ČTK). Pozdrav L. Brežněva a G. Husáka. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 1.
- (Od našich zpravodajů). Soudružstvím ke hvězdám. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 1.
- (Od našich zpravodajů). Soudružstvím ke hvězdám. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 2.
- (Od našich zpravodajů, pý). Historický mezník cest do vesmíru. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 6.
- OBORSKÝ, Stanislav. Nad naší planetou je bratrský kolektiv. *Rudé právo*. 6. 3. 1978, roč. 58, č. 55, s. 7.
- (Od našeho zpravodaje, ČTK, TASS). Pozdravy a poděkování z vesmírného letu. *Rudé právo*. 8. 3. 1978, roč. 58, č. 58, s. 1, 7.
- KROPÁČ, Zdeněk. Soljanka po kosmicku. *Rudé právo*. 8. 3. 1978, roč. 58, č. 58, s. 1.
- TESÁŘOVÁ, V. Těšíme se na setkání. *Rudé právo*. 8. 3. 1978, roč. 58, č. 58, s. 1.
- MOUCHA, Jaroslav. Prvnímu československému kosmonautovi. *Rudé právo*. 9. 3. 1978, roč. 58, č. 59, s. 5.
- STIBOR, Stanislav. Také jim patří dík. *Rudé právo*. 11. 3. 1978, roč. 58, č. 61, s. 3.
- NESG. Vítězství internacionalismu. *Rudé právo*. 11. 3. 1978, roč. 58, č. 61, s. 1.
- BEČVÁŘ, Josef. Radost i hrdost. *Rudé právo*. 11. 3. 1978, roč. 58, č. 61, s. 2.
- KROPÁČ, Zdeněk. Zase mají hvězdy nad hlavou. *Rudé právo*. 11. 3. 1978, roč. 58, č. 61, s. 7.
- NESG. Podnět k dalšímu rozvoji vědy. *Rudé právo*. 15. 3. 1978, roč. 58, č. 63, s. 1.
- OBORSKÝ, Stanislav. Rekordmani před návratem. *Rudé právo*. 16. 3. 1978, roč. 58, č. 64, s. 2.
- (ČTK). Pozdravné poselství. *Rudé právo*. 17. 3. 1978, roč. 58, č. 65, s. 1.
- STIBOR, Stanislav. Hvězdné městečko objelo vesmírnou čtveřici. *Rudé právo*. 11. 4. 1978, roč. 58, č. 85, s. 7.
- STIBOR, Stanislav. L. Brežněv předal kosmonautům vysoká sovětská vyznamenání. *Rudé právo*. 12. 4. 1978, roč. 58, č. 86, s. 7.
- (ob, mzi). Nová etapa výzkumu. *Rudé právo*. 12. 4. 1978, roč. 58, č. 86, s. 7.
- (ČTK). Plánují se složitější lety. *Rudé právo*. 13. 4. 1978, roč. 58, č. 87, s. 7.
- (ČTK). Společně ve vesmíru – společně v Československu. *Rudé právo*. 27. 4. 1978, roč. 58, č. 99, s. 1.
- STIBOR, Stanislav. Otevřená náruč Prahy. *Rudé právo*. 27. 4. 1978, roč. 58, č. 99, s. 1.
- (Od našich zpravodajů). V objetí rozjásané Prahy. *Rudé právo*. 28. 4. 1978, roč. 58, č. 100, s. 1, 2.
- HUSÁK, Gustáv. Projev soudruha Gustáva Husáka. *Rudé právo*. 28. 4. 1978, roč. 58, č. 100, s. 2.
- (Od našich zpravodajů). Kosmonauti – čestní občané Prahy. *Rudé právo*. 29. 4. 1978, roč. 58, č. 101, s. 1, 2.
- ŠTROUGAL, Lubomír. Projev soudruha LUBOMÍRA ŠTROUGALA. *Rudé právo*. 29. 4. 1978, roč. 58, č. 101, s. 1.
- NESG. Radost a odhodlání. *Rudé právo*. 2. 5. 1978, roč. 58, č. 102, s. 1.
- (Hf, sto). Pohledem kosmonautů. *Rudé právo*. 2. 5. 1978, roč. 58, č. 102, s. 2.
- (STŘÍDA, Michal; BEČVÁŘ, Josef). K Budějicům cesta.... *Rudé právo*. 2. 5. 1978, roč. 58, č. 102, s. 6.
- (STIBOR, Stanislav; KRÁKORA, Antonín). V náručí vědeckých přátel. *Rudé právo*. 2. 5. 1978, roč. 58, č. 102, s. 6.

Mladá fronta

- ULC, Jiří. *Tři etapy jedné cesty*. Mladá fronta. 2. 3. 1978, roč. 34, č. 52, s. 3.
- NESG. Mezinárodní posádka Sojuzu 28. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 53, s. 5.
- (Ústřední výbor socialistického svazu mládeže). Mladý pozdrav do kosmu. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 53, s. 2.
- NESG. První dojmy po startu. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 53, s. 2.
- PACNER, Karel. Vladimír Remek: Splněný sen. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.
- PACNER, Karel. Vladimír Remek: Nenadálé setkání u trenážerů. *Mladá fronta*. 3. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.
- SYRUČEK, Milan. Ke hvězdám. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.
- NESG. Hrdost a nadšení. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 1.
- (řo). Přijali V. Remka za svého člena. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 2.
- NSG. Oběžná dráha přátelství a spolupráce. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.
- PACNER, Karel. Letenka těžce zasloužená. Příloha Víkend. *Mladá fronta*. 4. 3. 1978, roč. 34, č. 54, s. 3.
- NESG. Nezměrná vlna radostí. *Mladá fronta*. 6. 3. 1978, roč. 34, č. 55, s. 1.

- NESG. Ve všech jazycích znějí slova uznání. *Mladá fronta*. 6. 3. 1978, roč. 34, č. 55, s. 2.
 NESG. Hlasy radosti a obdivu. *Mladá fronta*. 7. 3. 1978, roč. 34, č. 56, s. 1, 2.
 NESG. Poděkování našeho kosmonauta. *Mladá fronta*. 8. 3. 1978, roč. 58, č. 57, s. 5.
 NESG. MDŽ i ve vesmíru. *Mladá fronta*. 9. 3. 1978, roč. 58, č. 58, s. 5.
 NESG. Blahopřání kosmonautům. *Mladá fronta*. 11. 3. 1978, roč. 34, č. 60, s. 1.
 NESG. Z kosmu na zem. *Mladá fronta*. 11. 3. 1978, roč. 34, č. 60, s. 2.
 NESG. Symbol bratrství i v kosmu. *Mladá fronta*. 12. 4. 1978, roč. 34, č. 86, s. 5.
 NESG. Kosmický prostor a jeho přemožitelé. *Mladá fronta*. 13. 4. 1978, roč. 34, č. 87, s. 5.
 NESG. Praha dnes otevírá náruč hrdinům kosmických výšin. *Mladá fronta*. 27. 4. 1978, roč. 34, č. 99, s. 1.
 (mf). *Hrdinové vesmíru v objetí Prahy*. *Mladá fronta*. 28. 4. 1978, roč. 34, č. 100, s. 2.
 ČERVENKA, Ivan. Kosmické letopočty. *Mladá fronta*. 28. 4. 1978, roč. 34, č. 100, s. 1.
 (ker). Čestnými občany Prahy. *Mladá fronta*. 29. 4. 1978, roč. 34, č. 101, s. 2.
 (MF). Nadšení a úcta kosmonautům. *Mladá fronta*. 2. 5. 1978, roč. 34, č. 102, s. 3.
 ŘEBOUN, Ota. K Budějicům cesta... *Mladá fronta*. 2. 5. 1978, roč. 34, č. 102, s. 3.
 ČERVENKA, Ivan; PACNER, Karel. Příklad hvězdných hrdinů. *Mladá fronta*. 2. 5. 1978, roč. 34, č. 102, s. 3.

Svět v obrazech

- Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 1
 ŽÁK, Miroslav. Rodina kosmonauta Remka. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 2.
 MARŠÁLEK, Stanislav. Čechoslovák v Saljutu 6. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 4.
 MARŠÁLEK, Stanislav. Čechoslovák v Saljutu 6. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 6.
 ŽÁK, Miroslav. Kolektiv rodného pluku. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 11-12.
 ŽÁK, Miroslav. U budovatelů stanice kosmonautů. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 12.
 NOŽKA, Jiří. Vladimír Remek mezi obrazy a plastikami. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 15.
 NESG. ČSSR a svět. *Svět v obrazech*. 10. 3. 1978, roč. 34, č. 11, s. 32.
 MARŠÁLEK, Jaroslav. Vesmírný zenit. *Svět v obrazech*. 17. 3. 1978, roč. 34, č. 12, s. 5.
 ŽÁK, Miroslav. Setkání s kosmonauty. *Svět v obrazech*. 12. 5. 1978, roč. 34, č. 20, s. 4.
 ŽÁK, Miroslav. Setkání s kosmonauty. *Svět v obrazech*. 12. 5. 1978, roč. 34, č. 20, s. 5.

Zdroj fotografií použitých v příloze:

MEK - Malá encyklopedie kosmonautiky [online]. 30.8.2006 [cit. 2011-05-10]. Obrázky k letu Sojuz 28. Dostupné z WWW: <http://mek.kosmo.cz/pil_lety/rusko/sojuz/so-28/so28_obr.htm>.

Seznam příloh

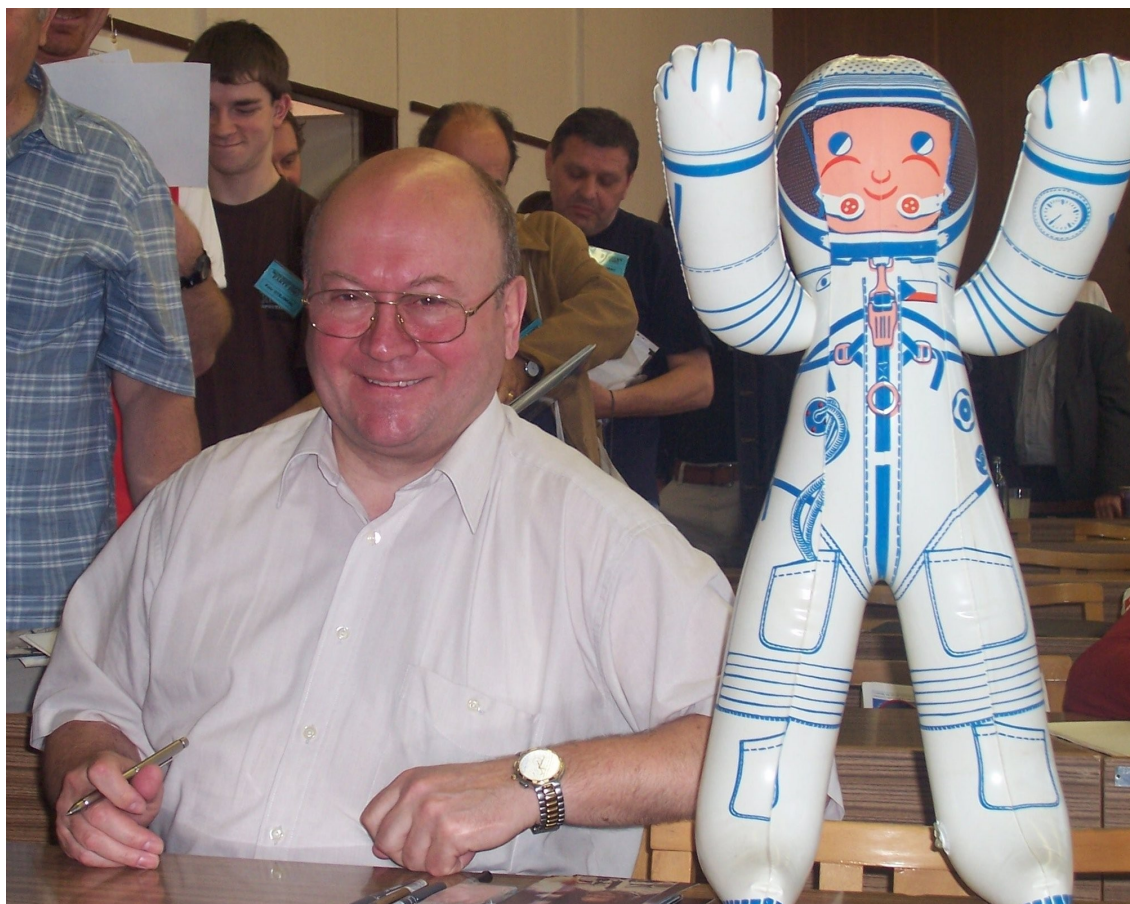
- Příloha č. 1: Vladimír Remek (obrázek)**
Příloha č. 2: Vladimír Remek dnes (obrázek)
Příloha č. 3: Vladimír Remek a Alexej Gubarev (obrázek)
Příloha č. 4: Přehled znaků letu (obrázek)
Příloha č. 5: Mezinárodní posádka před startem (obrázek)
Příloha č. 6: Televizní přenos ze Saljutu 6 (obrázek)
Příloha č. 7: Rudé právo 3. 3. 1978 (obrázek)
Příloha č. 8: Mladá fronta 3. 3. 1978 (obrázek)
Příloha č. 9: Rudé právo 11. 3. 1978 (obrázek)
Příloha č. 10: Mladá fronta 11. 3. 1978 (obrázek)
Příloha č. 11: Rudé právo 22. 4. 1978 – pozdrav kosmonautů (obrázek)
Příloha č. 12: Rudé právo 27. 4. 1978 (obrázek)
Příloha č. 13: Mladá fronta 27. 4. 1978 (obrázek)
Příloha č. 14: Rudé právo 28. 4. 1978 (obrázek)
Příloha č. 15: Mladá fronta 28. 4. 1978 (obrázek)
Příloha č. 16: Svět v obrazech 15. 3. 1978 (obrázek)
Příloha č. 17: Svět v obrazech 12. 5. 1978 (obrázek)

Přílohy

- Příloha č. 1: Vladimír Remek (obrázek)**

Příloha č. 2: Vladimír Remek dnes (obrázek)

Příloha č. 3: Vladimír Remek a Alexej Gubarev (obrázek)

Příloha č. 4: Přehled znaků letu (obrázek)**Příloha č. 5: Mezinárodní posádka před startem (obrázek)**

Příloha č. 6: Televizní přenos ze Saljutu 6 (obrázek)

Příloha č. 7: Rudé právo 3. 3. 1978 (obrázek)

PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÝ KOSMONAUT VE VESMÍRU

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ, SPOJTE SE!

1978
PÁTEK
3
BŘEZEN

Alexej Gubarev

RUDÉ PŘÁVO

ORGÁN ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

ČÍSLO 53 — ROZKID 58 (Přísloží číslo 81) — CENA 50 HALERŮ

SPOLEČNÝ KOSMICKÝ LET V RÁMCI PROGRAMU INTERKOSMOS V sovětské kosmické lodi Sojuz 28 sovětsko-československá posádka Alexej Gubarev a Vladimír Remek

Sojuz 28 odstartoval z kosmodromu Bajkonur ve čtvrtek v 16.28 hodin • Program letu předpokládá spojení se stanicí Saljut 6 a společný výzkum s kosmonauty J. Romaněnkem a G. Grečkom • Startu přítomna čs. delegace v čele se soudruhem J. Lenártem

Vladimír Remek

J. Romaněk

G. Grečkom

J. Lenárt

KLÍČ NA START!

Čs. delegace zvláštního zpravodaje z kosmodromu

Rád republiky soudruhu J. Fojtíkovi

Čestněi účastníci obětné činnosti a stranických a veřejných funkcí

J. Fojtík

J. Fojtík

Ku prospěchu lidstva

... (text continues) ...

Příloha č. 8: Mladá fronta 3. 3. 1978 (obrázek)

3 BŘEZEN 1978 ■ ROČNÍK XXXIV ■
PRAGA páteční mladá fronta
 50 HALÉRO ■ ČÍSLO 50 (10 400) ■

Náš Gagarin se jmenuje Remek!

ALEXEJ GUBAREV A VLADIMÍR REMEK

**PRVNÍ PILOTOVANÝ LET V RÁMCI PROGRAMU INTERKOSMOS
 - ZAČÁTEK NOVÉ ETAPY SPOLUPRÁCE V KOSMONAUTICE**

Mezinárodní posádka Sojuzu 28

Velitel Alexej GUBAREV, kosmonaut výzkumník Vladimír REMEK

MOSKVA. — TISKOVÁ AGENTURA SOVĚTSKÉHO SVAZU OZNAMILA. DNE 3. BŘEZNA 1978 V 18 HO-
 DIN 28 MINUT MOSKEVSKÉHO ČASU BYLA V SOVĚTSKÉM SVAZU VYPUŠTĚNA KOSMICKÁ LOď SOJUZ 28.
 SOVĚTSKOU KOSMICKOU LOď, KTERÁ BYLA NAVEDENA NA OBEŽNOU DRÁHU KOLEM ZEMĚ, BUDI ME-
 ZNÁRODNÍ POSÁDKA: VELITEL LODI, HRDINA SOVĚTSKÉHO SVAZU, LETEC-KOSMONAUT SSSR ALEXEJ GU-
 BAREV A KOSMONAUT VÝZKUMNÍK, OBČAN ČSSR VLADIMÍR REMEK.

V 16.28 SEC — start! ●
 Titulové Čechovské se
 okukání sovětským kos-
 monautem ● Na Bojlan-
 nu čs. delegace v žele z J.
 Landem ● Posádka nej-
 výšších čs. představitelů
 posádky Sojuzu 28 ● Dva
 velké setkání s přírodní
 stanicí Sojuz 6 ● Na
 programu série pozorova-
 ních čs.-sovětských vědeč-
 kých experimentů ● Čs.
 strom vzrosten v záti Kos-
 monautů na kosmodromu
 ● Letos odstartují do ves-
 míru ruská oběť Polka
 o NDR ● Let nově kosmo-
 vá loď, státní jeho kam-
 platu Sojuz 6 — Sojuz 27,
 řídí letové středisko Mosk-
 va ● Blahopřání úřední-
 ho vřavou SSM

pred
 nami
 žari
 hvězdná
 cesta
 dlouhá
 žene
 nás
 vzhůru
 kosmická
 touha
 kosmická
 touha
 v nás

Blahopřání do SSSR

Praga — Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28. Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28. Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28.

**ŘÁD REPUBLIKY
 JANU FOJTKOVI**

Praga — Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28. Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28. Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28.

ČESTNÝ TITUL LETEC, KOSMONAUT ČSSR

Praga — Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28. Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28. Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28.

Telegram G. Husáka

Praga — Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28. Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28. Blahopřání letu první mezinárodní posádky Sojuzu 28.

Příloha č. 9: Rudé právo 11. 3. 1978 (obrázek)

ce 25-30
VERE
ma

Mezinárodní posádka Sojuzu 28 splnila úkol

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ, SPOJTE SE!

1978
SOBOTA 11
BŘEZEN

OSLO 68 — ROVNÍK 68 (Právo lidu ročník 81)

Číslo 1 Kš

RUDÉ PŘÁVO

ORGÁN ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

Zpráva a slavnostní přistání kosmické loď Sojuz 28 a první mezinárodní posádka se uskutečnilo ve čtvrtek 8. března 1978 na burzách Slonov. Kosmonauti se přistáli v 10.30, do země prvního kosmonauta vlna horek vyvolala. Kosmonauti se přistáli v 10.30, do země prvního kosmonauta vlna horek vyvolala. Kosmonauti se přistáli v 10.30, do země prvního kosmonauta vlna horek vyvolala.

Vítězství internacionálního

Na místě přistání

Předsednictvo ÚV KSČ o poradě v Budapešti

Blahopřání G. Husáka kosmonautům

PROJETI U G. HUSÁKA

VYNIKAJÍCÍ TRIUMF SOVĚTSKÉ VĚDY

Kosmonauti Gubarev a Remek opět v náručí Země

Bezvadně přistání modulu Sojuzu 28 • Kosmonauti jsou v pořádku

Od našeho zvláštního zpravodaje v řidicím středisku

GO ZEMĚ DEKA

GO ZEMĚI POTVŘILI

PRŮJETI U G. HUSÁKA

OSLO 68 — ROVNÍK 68 (Právo lidu ročník 81)

Číslo 1 Kš

Příloha č. 10: Mladá fronta 11. 3. 1978 (obrázek)

BŘEZEN 1978 ■ ROČNÍK XXXIV ■
PRAHA sobotní
 KČS ■ ČÍSLO 60 (10 413) ■

Mladá fronta

PROSTÁKACÍ OBLASTI MRÁZ 12 AŽ 15 STUPNŮ
PRÁVNÍ ČINNOST ALEXEJE GUBAREVA A VLADIMÍRA REMKA
V ORBITÁLNÍM KOMPLEXU ZOSTAVAJÍ
NEKOLIK DŇŮ JURIJ ROMANENKO ZOSTAVAJÍ
VEKTRU PŘES DESET VEDECKÝCH EXPERIMENTŮ
REGREGENČNÝCH SOVĚTSKO-ČESKOSLOVENSKOU
POSÁDKOU KOSMONAUTU NA ORBITÁLNÍM KOMPLEXU

VČERA ODPOLEDNE PŘISTÁL SOJUZ 28 S PRVNÍ MEZINÁRODNÍ POSÁDKOU

Návrat věžiných synů Země

Moskva - Čelínograd - Praha (Čik-m). - První mezinárodní posádka pilotované kosmické lodi - velitel občan SSSR Alexej Gubarev a kosmonaut věžiník občan ČSSR Vladimír Remek - se včera po osmídenním pobytu ve vesmíru vrátila na Zemi. Kosmonauti uskutečnili přes deset vědeckých experimentů, z toho polovinu pro ně připravili českoslovenští vědci

Podpisy a rozloučení

Před přistáním Alexej Gubarev a Vladimír Remek s posádkou Sojuz 28 podepsali věštiny. Příjezdu kosmonautů na letišti Sojuz 28 dočkaly tisíce lidí. Gubarev a Remek byli přivítáni v Čelínogradě a v Praze. V Praze je vítal ministr obrany a velitel letectva generál Vladimír Štejn.

Při sestupu modulu

V 8 hodin 17 minut SČZ přelétl Gubarev a Remek v modulu Sojuz 28 nad Prahou. V 9 hodin 10 minut SČZ přelétl Gubarev a Remek v modulu Sojuz 28 nad Prahou.

Brzdění nad Atlantikem

Brzdění kosmické lodi Sojuz 28 bylo ukončeno v 13 hodin 54 minut 35 sekund SČZ. Kosmonauti šli do V. Remka.

Posádka Sojuz 28 se vrátila do země v 13 hodin 54 minut 35 sekund SČZ. Kosmonauti šli do V. Remka.

Posádka Sojuz 28 se vrátila do země v 13 hodin 54 minut 35 sekund SČZ. Kosmonauti šli do V. Remka.

Posádka Sojuz 28 se vrátila do země v 13 hodin 54 minut 35 sekund SČZ. Kosmonauti šli do V. Remka.

Posádka Sojuz 28 se vrátila do země v 13 hodin 54 minut 35 sekund SČZ. Kosmonauti šli do V. Remka.

Telegram Soudruha Gustava Husáka

Blahopřání kosmonautům

Praha. - Generální tajemník ÚV KSČ a předseda ČSĀ Gustav Husák poslal mezinárodní posádce kosmické lodi Sojuz 28 blahopřání. V blahopřání uvedl, že kosmonauti uskutečnili přes deset vědeckých experimentů, z toho polovinu pro ně připravili českoslovenští vědci. Husák přejal kosmonautům a jejich rodinám vše nejlepší a přeje jim úspěšný návrat na Zemi.

PO OSMIDENNÍM PORÝTU VE vesmíru se včera vrátila na Zemi mezinárodní posádka pilotované kosmické lodi A. Gubarev (letce) a V. Remek.

SOUHLAS S POSTUPEM JEDNÁNÍ DELEGACE ÚV KSČ V BUDAPEŠTI

Praha. - Předseda ÚV KSČ Vladimír Štejn vyjádřil souhlas s postupem jednání delegace ÚV KSČ v Budapešti. Štejn uvedl, že delegace ÚV KSČ v Budapešti jednala úspěšně a že souhlasí s postupem jednání.

PŘIHEŤ VELVYSLANCE

Praha. - Generální tajemník ÚV KSČ a předseda ČSĀ Gustav Husák přivítal v Praze velvyslance Maďarské republiky v Československu. Husák přivítal velvyslance Maďarské republiky v Československu.

M. DOČKAL PŘEDAL PUTOVNÍ PRAPOR

Praha. - Předseda Ústředního výboru Sociálnědemokratického svazu M. Dočkal předal putovní praporek ÚV KSČ.

Brýle v peci zrozně

Prospěch odbratých občanů, kteří neprošli v peci zrozně, je zřejmý. Brýle v peci zrozně.

TELEGRAM ÚV SSM ÚSTŘEDNÍM VÝBORU VLKSM

Vážený soudruhu, přejeme vám a vašim blízkým vše nejlepší. Vážený soudruhu, přejeme vám a vašim blízkým vše nejlepší.

PRÁVDA KOLEKTIVU

Právda kolektivu, právda kolektivu. Právda kolektivu, právda kolektivu.

AMÉRIKA V ČESKOSLOVENSKU

Américká vláda v Československu. Américká vláda v Československu.

AMÉRIKA V ČESKOSLOVENSKU

Américká vláda v Československu. Américká vláda v Československu.

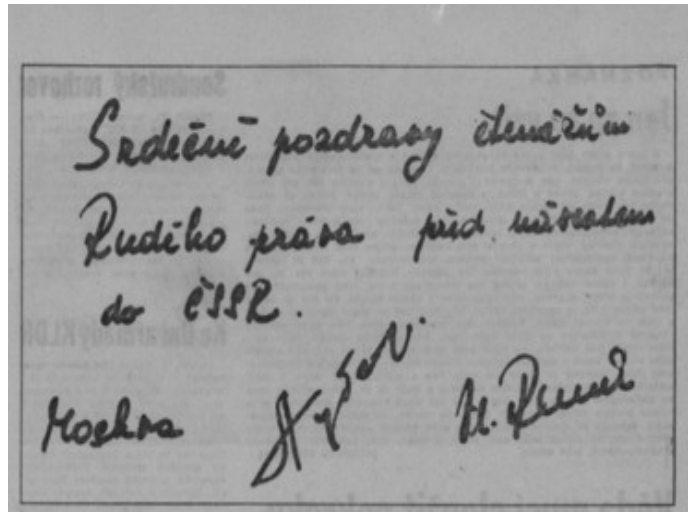
AMÉRIKA V ČESKOSLOVENSKU

Américká vláda v Československu. Américká vláda v Československu.

Právda kolektivu, právda kolektivu. Právda kolektivu, právda kolektivu.

Právda kolektivu, právda kolektivu. Právda kolektivu, právda kolektivu.

Právda kolektivu, právda kolektivu. Právda kolektivu, právda kolektivu.

Příloha č. 11: Rudé právo 22. 4. 1978 – pozdrav kosmonautů (obrázek)

Příloha č. 12: Rudé právo 27. 4. 1978 (obrázek)

Srdečně vítáme hroiny z kosmu

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ, SPOJTE SE!

1978
ČTVRTEK 27
DUBEN

Společně ve vesmíru — společně v Československu

VLADIMÍR REMEK PŘILETÍ SE SVÝMI DRUHY DO VLASTI

RUDÉ PŘÁVO

ORGÁN ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KOMUNISTICKÉ STRANY ČESKOSLOVENSKA

DÍLO 95 — ROČNÍK 56 (Právo č. 184 ročník 91)

CENA 50 HALENŮ

Mladý kosmonaut Československa vypravěl prvního kosmonauta EV KSC. Především proto, že kosmonauti z Československa se v minulosti nikdy nedostali do vesmíru. To bylo v roce 1978, kdy se kosmonauti z Československa dostali do vesmíru. To bylo v roce 1978, kdy se kosmonauti z Československa dostali do vesmíru. To bylo v roce 1978, kdy se kosmonauti z Československa dostali do vesmíru.

Odpovědnost za osud národu

Blahopřející telegramy

Ministr zahraničí pozván do Jordánska

Neochvějně mírové odhodlání

Otevřená náruč Prahy

Mistrovství světa zahájeno

DOPIS DNE

Žánry young mladé generaci

VLADIMÍR REMEK

JOZEF ROMANOVSKÝ

RUDOLF GRŠKO

KAREL SVOBODA

VLADIMÍR ŠATAVÝ

Příloha č. 15: Mladá fronta 28. 4. 1978 (obrázek)

Příloha č. 16: Svět v obrazech 10.3. 1978 (obrázek)

Příloha č. 17: Svět v obrazech 12.5. 1978 (obrázek)

